svensk veterinär tidning

13 • NOVEMBER • 2015 • VOLYM 67

Kobalaminbrist hos hund

Foto: Tsik

Framgångsrik vägledning i djurskyddskontroll på slakteri

Promotionshögtid med klang och jubel på SLU

MEDIVET

Animal X-ray Solutions

Nordisk Specialist för Veterinär Digital Röntgen

VETERINÄRKONGRESSEN UPPSALA 2015

Medivet Visar Årets Röntgen Nyheter

Och delar ut **GRATIS APPARATER** till alla som lyckas lösa vår gåta!

- Så missa inte att besöka Röntgenpågarna i Medivetmontern i år!

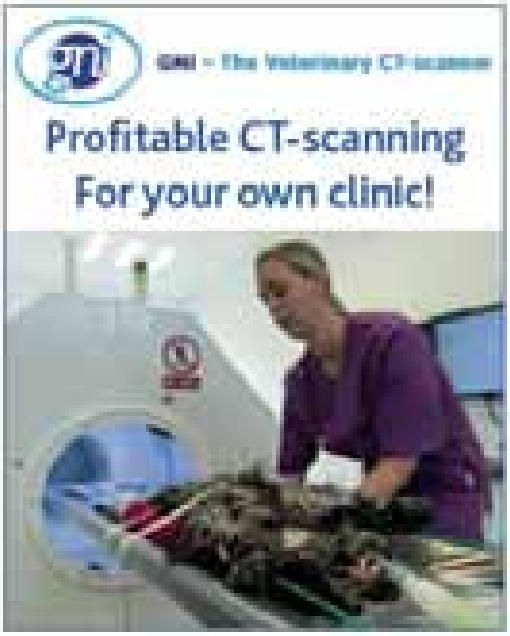

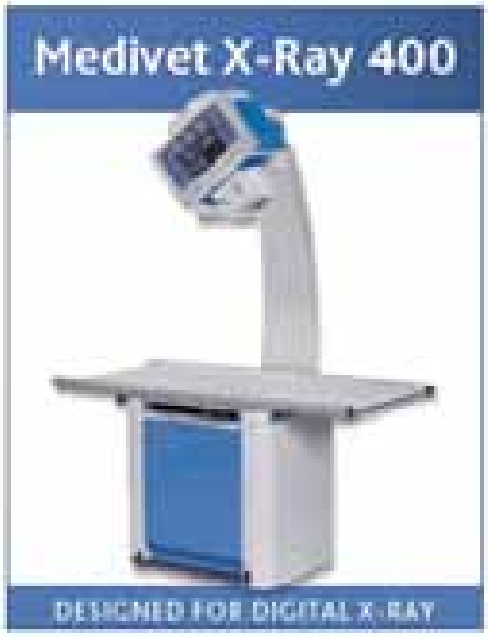

www.medivet.se info@medivet.se +46 (0)431 244 00 Medivet Scandinavian AB, Ängelholm Sverige

SVERIGES
VETERINÄRFÖRBUND
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**

E-POST: *kansli@svf.se*
HEMSIDA: *www.svf.se*
TELEFONTID: Mån–tors 9.00–16.00,
Fre 9.00–15.00,
lunchstängt 11.30–13.00

KANSLI
TELEFON: 08-545 558 20
TELEFAX: 08-545 558 39

Ordförande
MARJA TULLBERG, *leg vet*
TELEFON: 08-545 558 22
MOBIL: 072-748 78 98
E-POST: *ordforande@svf.se*

Kansli- och ekonomichef
PER CARLSSON, *pol mag*
TELEFON: 08-545 558 21
MOBIL: 070-567 12 35
E-POST: *per.carlsson@svf.se*

Förhandlingschef
ANDERS GRANELD, *jur kand*
TELEFON: 08-545 558 26
MOBIL: 070-625 64 44
E-POST: *anders.graneld@svf.se*

Informationschef
JOHAN BECK-FRIIS, *leg vet*
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
E-POST: *johan.beck-friis@svf.se*

Generalsekreterare SVS
SIMONE HÄUSLER, *leg vet*
TELEFON: 08-545 558 24
MOBIL: 0730-928 113
E-POST: *simone.hausler@svf.se*

Arbetsrättsjurist/förhandlare
JESSICA BERLIN, *jur kand*
TELEFON: 08-545 558 25
MOBIL: 073-540 08 00
E-POST: *jessica.berlin@svf.se*

Redovisningsansvarig
LINDA WIKSTRÖM, *ekonom*
TELEFON: 08-545 558 23
E-POST: *linda.wikstrom@svf.se*

Administratör
KARIN MOSSBLAD HENRIKSSON, SVF
TELEFON: 08-545 558 28
E-POST: *karin.henriksson@svf.se*

Ekonomiassistent
CAROLA ERIKSSON
TELEFON: 08-545 558 31
E-POST: *carola.eriksson@svf.se*

Bankgiro: 530-52 22 Allmänna kassan

SVENSK
VETERINÄRTIDNING
se sista sidan

Dags att ta djursjukskötarbristen på allvar

DJUREN FÅR LIDA när sjukvården krisar” var rubriken på en artikel i Svenska Dagbladet den 1 oktober. Den handlade om att det saknas minst 400 legitimerade djursjukskötare i Sverige. På djursjukhusen blir väntetiderna allt längre och prioriteringarna vilka sjuka djur som ska få hjälp allt hårdare, enligt tidningsartikeln.

– Nu har vi fått en jättesvår situation med en kraftig brist på legitimerad personal som slår hårdast mot de större djursjukhusen. Jag skulle kunna anställa ett hundratal djursjukskötare på direkten till våra nästan 40 sjukhus och kliniker, säger Peter Dahlberg, VD för Anicura, till Svenska Dagbladet.

Liknande signaler kommer från branschorganisationen Svensk Djursjukvård, som i sin senaste branschrapport från juni 2015 uppskattar behovet av nya legitimerade djursjukskötare till drygt 200 under de kommande tolv månaderna. Mot detta marknadsbehov står en årlig antagning av 50 djursjukskötarstudenter 2015 och 60 studenter 2016, efter löfte om tio platser till nästa år från landsbygdsminister Sven-Erik Bucht.

Man kan tycka att bristen på legitimerade djursjukskötare är ett arbetsgivarproblem, och så är det förstås till viss del. Men även anställda veterinärer och annan personal drabbas av att det kvalificerade djuromvårdnadsarbetet inte kan utföras av andra än några få legitimerade djursjukskötare. SVF har tidigare i år kommenterat problematiken att nylegitimerade veterinärer anställs på djursjukskötartjänster för att fylla luckorna (se t ex SVT 3/15). Det är ingen lyckad lösning, varken för veterinärerna, arbetsgivarna eller de legitimerade djursjukskötarna. Också äldre, mer meriterade veterinärer kan drabbas genom att de tvingas lägga en del av sin arbetstid på djursjukskötarsysslor istället för de specialistuppgifter de är utbildade för. Detta är ett slöseri med kompetens och en faktor som gör djursjukvården onödigt ineffektiv. Inom hästsjukvården verkar det dessutom vara extra svårt att få tag i legitimerade djursjukskötare, enligt rapporter från SVFs medlemmar.

För att lösa den uppkomna krisen finns det inga genvägar, SLU måste börja utbilda fler djursjukskötare. Redan 2010 lade en utredning under Stig Drevemo fram sina slutsatser för universitetet som visade att Sverige behöver minst 80 utbildningsplatser per år för att fylla behoven. Idag är siffran förmodligen högre. För att svensk smådjurs- och hästsjukvård ska börja fungera optimalt igen är det dags att öka antagningssiffrorna till minst de nivåer som räknades fram 2010. Kanske bör man även fundera över en uppdelning av djursjukskötarprogrammet i en smådjurs- och en hästdel, för att anpassa utbildningen till marknadens behov. Klart är dock att antalet utbildningsplaster måste bli betydligt fler än idag och att ökningen måste ske snabbt.

JOHAN BECK-FRIIS
informationschef, SVF

Hematology is in our blood.

Boule Medical AB
Veterinärprodukter i världsklass

Spotchem™ EL

Spotchem™ EZ

Exigo

QuickVet™

epoc

g-Pet

Spotchem EL - Elektrolyter
Snabb och enkel elektrolytanalys.

Spotchem EZ - Klinisk kemi
Snabb och enkel analys av biokemiska parametrar.

Exigo - Hematologi
Exigo - komplett blodstatus från en droppe blod. Färdiga profiler för 12 olika djurslag.

QuickVet - Blodgruppering, Fibrinogen, Koagulation
Toppmodern "lab-on-chip"-teknologi.

epoc - Blodgas, Elektrolyter, Klinisk kemi
Handburet analysinstrument för smådjurskliniker och hästpraktiker.

g-Pet - Glukos
Glukosmätare för veterinärt bruk.

Boule Medical AB, Dornavägen 4, 163 53 Spånga
Telefon: 08 744 77 00, Telefax: 08 744 77 20
E-post: info@boule.se

Boule

ledare J Beck-Friis

Dags att ta djursjukskötarbristen på allvar 3

reportage S Fredriksson

Praktiker, professor och pedagog 6

vetenskap – granskad artikel

Litteraturstudie
Kobalaminbrist hos hund J Strandman 11

vilken är din diagnos?

– Bilddiagnostik 16
– Svar 46

månadens epiztel 17

allmänt

Framgångsrik vägledning i djurskyddskontroll på slakteri H Frisell 19

”Är man ledig, är man ledig”
Diskussion om tillgänglighet på årets RM S Fredriksson 23

Promotionshögtid med klang och jubel J Beck-Friis 25

Komparativ studieresa
Livsmedelsäkerhetsundervisningen för veterinärstudenter i Danmark M Moazzami 29

Kamratgåvan– en hundraårig omtanke
M Sterning och S-O Olsson 31

Reseberättelse
International Research Forum for Game Meat Hygiene A H Kautto 33

Val 2015
Kandidater till fullmäktige 36

från sektionerna

Rapport från Försöksdjurssektionen K Sandstedt 40

disputationer

Markörer och riskfaktorer för pyometra hos hund 42

fackliga frågan

Hur kan jag ta ut min övertidsersättning? F Ritter 43

replik

Stöd till Pensionärsupproret H Broström 44

Fortsättning på pensionärsupproret L-E Appelgren m fl 45

från studenterna

Segerdans bland stress, studiebevakning och spex S Henriksson 48

kongresser & kurser 49

noterat

- Pekka Olson ny ordförande för SKK 18
- Ökad risk för diabetes hos hankatter 22
- Rauni Niskanen ny avdelningschef vid SVA 28
- Nya regler för resande hästar efter nyår 45
- Vilda klövdjur bärare av hepatit E-virus 52

kåseri

Spindelkalven H Unnerstad 53

Praktiker, professor och pedagog

Fem poäng: En professor med hjärtat på rätta stället. ***Fyra poäng:*** Kommer från Vällingby. ***Tre poäng:*** Har undervisat i 43 år. ***Två poäng:*** Cavalier king charles spaniel. ***Ett poäng:*** Studenterna får kvartssamtal.

Du har säkert listat ut svaret: Clarence Kvart. När han lämnar SLU vid årsskiftet har han inte bara satt något sorts rekord i antal undervisade årskurser, han har också en framgångsrik forskarkarriär bakom sig. Meritlistan är lång och även efter det att Clarence lämnar SLU kommer han fortsätta att bedriva forskningsprojekt på den egna hjärtmottagningen hemma i Långhundra ca två mil norr om Arlanda.

– Vi köpte gården 2005 och har sedan successivt byggt upp en mottagning där det mesta som behövs för att undersöka hjärtan på hundar, katter och även hästar finns. Att utveckla diagnostiken är något som ständigt engagerar mig, säger Clarence och visar runt bland gamla och nya apparater. Det senaste är en EKG-app till iPhone.

– Den fungerar alldeles utmärkt. Man tar bara lite handsprit för kontakt och lägger elektroderna som finns bak på telefonskalet mot djuret. Jobbar du i fält kan du spara resultatet i ”molnet” och granska det på datorn när du kommer hem, berättar Clarence.

En av familjens två hästar får vara förevisningsobjekt. Det är den väl ganska van vid eller?

– Nej, det här är faktiskt första gången jag tar EKG på honom, svarar Clarence något förvånande.

– Hästar och hundar brukar inte protestera mot klämmorna, men katter är svårare. Jag och en student, Veronica Strömberg, fick så bra resultat i ett examensarbete med telefon-EKG på katter att vårt abstract blev accepterat vid årets ACVIM (American College of Veterinary Internal Medicine)-konferens, som hölls i Indiana i somras. Veronica fick göra presentationen som även innehåller en instruktionsfilm (finns på YouTube, sök på iPhone ECG and Cat). Nu använder många kardiologer världen över telefonappen, säger Clarence och tillägger att även om telefon-EKG är lätt att använda måste man också ha kompetens att tolka resultatet.

Självklart ingår en cavalier king charles spaniel i Clarence hushåll. Telefonen är något mer lätthanterlig än den gamla EKG-apparaten.

Clarence Kvart har sedan 2005 successivt byggt upp en komplett hjärtmottagning på den egna gården.

Lite skämtsamt säger han att det har givetvis de veterinärer han undervisat och i så fall är det ganska många, över 3 000. Några har blivit helt frälsta och fortsatt med kardiologi, andra har tillskansat sig grunderna genom Clarence föreläsningar och pedagogiska övningar där studenterna bland annat får formera sig och leka hjärta.

Hur kom du på det?

– Det var SLUs pedagog Nils Trowald som 1980 visade hur man kan lära genom lek, så kallad dramapedagogik. Sedan dess har jag använt mig av den metoden både för veterinärstudenter och vid externa kurser. Alla kommer ihåg hjärtleken där några utgör hjärtats kammare och förmak, andra klaffar och blodkroppar. På så sätt kan man illustrera hur ett hjärta fungerar, berättar Clarence som alltid gillat pedagogik, så pass mycket att han ägnade ämnet ett års universitetsstudier.

Tänkte du bli lärare?

– Nej, jag kom inte in på veterinärutbildningen vid första försöket så jag läste till två betyg på universitetet av den anledningen. Med ett års pedagogik och fem månaders ladugårdspraktik gick det bättre.

Clarence gjorde hela sin veterinärutbildning på gamla ”Stutis” i Stockholm, var med om flytten till Uppsala och de då moderna,

KORT OM CLARENCE

Namn: Clarence Kvart
Aktuell som: Forskare och rekordlärare
Född: 1949
Komprimerad meritlista: Studentexamen 1968, veterinärexamen 1975, docent i veterinärmedicinsk klinisk fysiologi med inriktning på kardiologi 1983, studierektor vid institutionen för djurfysiologi 1997, professor i klinisk fysiologi 2002, diplomerad kardiolog av ECVIM-CA (European College of Veterinary Internal Medicine – Companion Animals) 1997, godkänd specialist i kardiologi av Jordbruksverket 2010, arbetat kliniskt med kardiologisk diagnostik vid institutionen för medicin smådjur och stordjur fr o m 1977 t o m 2008 och inte att förglömma: 325 helgjourer som distriktsveterinär.

påkostade och funktionella lokaler som nu ska rivas. Han tycker att det känns märkligt och sorgligt att bygget inte höll måttet. När han slutar på SLU vid årsskiftet har han hunnit undervisa två årskurser i det nya huset. Att undervisningssalarna är tipp topp och att mycket har förändrats gällande teknisk utrustning m m är lätt att räkna ut. Men hur är det med studenterna?

– Det har hänt en del där också. Som alla vet dominerar de kvinnliga studenterna helt på veterinärprogrammet numera. Under mina första 15 år som lärare var könsfördelningen ungefär fifty-fifty och det var vanligare att de blivande veterinärerna hade någon form av djurbakgrund från animalieproduktionen. Intagningssystemet har också ändrats då och då men huvudsakligen varit baserat på betyg. Under åren 2000 till 2004 tillämpades dock prov och intervju och det har gått väldigt bra för de årgångarna. Jag skulle gärna se att man återgick till det antagningssystemet och att man återinför mer praktisk färdighetsträning i utbildningen. Dagens veterinärstudenter är som regel mycket begåvade och vill lära sig allt, de är intresserade av avancerad diagnostik och fördjupar sig gärna i detaljer. De som vill till landsbygden, speciellt Norrland, och jobba med stordjur som distriktsveterinärer har nog däremot blivit färre, sammanfattar Clarence.

Clarence vikarierade själv under 16 år som distriktsveterinär parallellt med undervisning och forskning på SLU och tycker att det gett honom mycket nyttiga erfarenheter som han kunnat använda i undervisning och i forskning. Dagens studenters stora intresse för avancerad diagnostik och införandet av examensarbeten i utbildningen har lett till studier som kanske inte hade blivit av annars.

– Ett exempel är telefon-EKG-studien på katt som antagligen inte kommit till utan ett examensarbete. Tittar man längre tillbaka i tiden så har t ex Jens Häggström, idag professor och framgångsrik forskare inom internmedicin, börjat med ex-jobb följt av doktorandarbete för mig.

Det finns ingen möjlighet att kortfattat beskriva Clarence forskarkarriär. På frågan om något speciellt projekt sticker ut i den digra meritlistan berättar han om en stor studie som han lett och organiserat med ett nordiskt samarbete, något han är väldigt stolt över.

– Vi provade ett läkemedel som enligt tillverkaren skulle ha god effekt redan vid upptäckten av blåsljud på hjärtat hos hundar.

”Har du något hjärta, Pigge?” Familjens islandshäst finner sig snällt i att vara förevisningsobjekt.

När Clarence lämnar SLU vid årsskiftet fortsätter han att ta emot patienter i det egna hjärtlabbet. Gårdskatten Malcolm har dock för avsikt att hålla sig utanför.

Studien, ”Efficacy of enalapril for prevention of congestive heart failure in dogs with myxomatous valve disease and asymptomatic mitral regurgitation”, höll på i fyra och halvt år och omfattade 230 hundar. Hälften av hundarna fick läkemedlet, hälften fick placebo. Vi lade ner mycket jobb på den här studien och resultatet fick stor uppmärksamhet, inte minst beroende på vår presentation vid ACVIM-konferensen i USA år 2000. Den gick till så att medan Jens Häggström pratade så pumpade jag upp en stor ballong. För att illustrera vad vi kommit fram till avslutade Jens med att sticka hål på ballongen. Läkemedlet hade nämligen noll effekt. Känslorna svallade på läkemedelsbolaget och de ekonomiska bidragen betalades inte ut för det sista årets forskning, berättar Clarence.

Han passar på att varna för slavkontrakt där den som bidrar med pengar till forskning vill reglera om eller hur forskningsresultat ska publiceras. Brist på resurser är en ständig bromskloss och behovet av externa medel har blivit allt större med åren.

– Under 1980- och 90-talen fanns det alltid en eller flera doktorander i budgeten för varje institution. Så är det inte längre, då dessa tjänster nu ska finansieras med externa pengar. I dagens läge har vi jättefina lokaler med avancerad utrustning, men sammantaget sämre förutsättningar för att snabbt komma igång med spontana forskningsprojekt, inte bara ekonomiskt. Allt är mer kontrollerat och stängt vilket kan hämma nyfikenhet och initiativ till att ta reda på saker. Man kan t ex inte röra sig fritt inom universitetet och djursjukhuset, eller enkelt springa och fråga en kollega om något eller låna ett par försökshundar vid behov, säger Clarence.

Han berättar som exempel hur det gick till när man 1986 genom en spontan studie kunde fastställa den rätta dosen Tonocard (xylokain i tablettform) för hund.

– Vi lånade helt enkelt några hundar och satte igång. Idag hade det varit helt omöjligt att göra så med tillstånd, interndebitering osv och försöket hade förmodligen inte blivit av. Tröskeln hade varit för hög. Självklart är det bra med ett system som stoppar galningar, men som seriös forskare kan man känna sig lite misstrodd ibland med all denna kontroll.

När Clarence lämnar SLU vid årsskiftet kommer han inte sitta med armarna i kors och njuta av pensionen. Tvärtom. Han kommer att fortsätta ta emot hjärtpatienter hemma i Långhundra. Gissningsvis kommer det även att finnas en hel del föreläsningar runt om i världen på agendan. Det är ingen slump att Clarence köpt en gård på en kvarts avstånd från Arlanda. ■

Clarence Kvart kommer under programpunkten ”Forskningsinformation och aktuell information från smådjurssektionen” på Veterinärkongressen fredag 6 november, sal L, att hålla två anföranden, 09.40–10.00 ”Cardiac murmurs in normal siberian husky dogs” och 10.30–10.50 ”Iphone ECG: A new simple method to detect hypertrophic cardiomyopathy (HCM) in cats?”

JENNIFER STRANDMAN, leg veterinär,
specialistkompetens i sjukdomar hos hund och katt
Handledare: Sara Westberg, leg veterinär,
specialistkompetens i sjukdomar hos hund och katt,
resident i onkologi, Universitetsdjursjukhuset vid SLU.

Litteraturstudie

Kobalaminbrist hos hund

Kobalamin är ett B-vitamin som produceras av mikroorganismer i tarmfloran hos herbivorer. Kobalaminbrist är hos omnivorer och karnivorer ett allvarligt sjukdomstillstånd som kan vara primärt eller sekundärt till andra lidanden, t ex pankreassjukdomar. Studien sammanfattar patogenes, diagnostik och behandling för sjukdomen hos hund.

Artikeln utgör författarens examensarbete för specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar.

granskad artikel

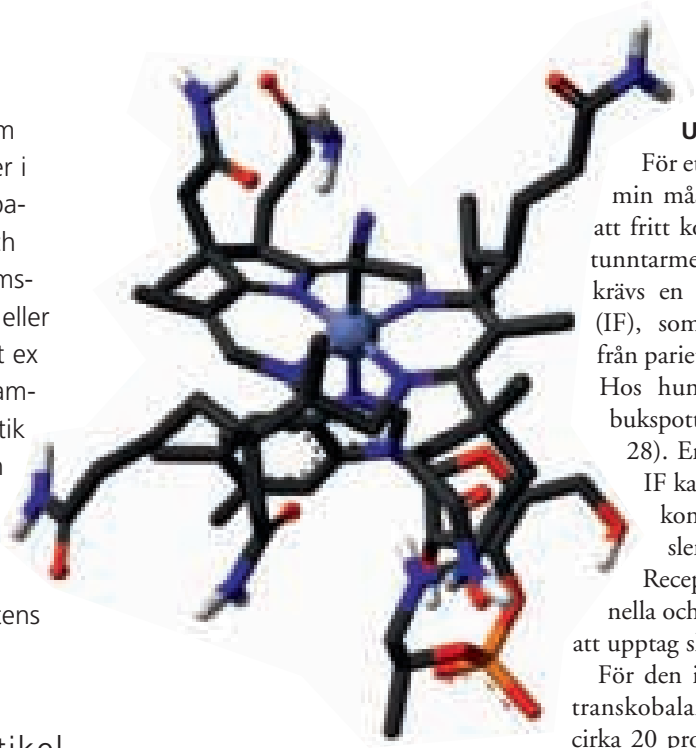

FIGUR 1. *Strukturellt är kobalamin uppbyggt av ett korrinringsystem med kobolt centralt placerat, bundet till kvävet i korrinringarna.*

INLEDNING

Brist på kobalamin (vitamin B12) hos hund leder till allvarlig sjukdom, som kan vara livshotande (2, 8, 9, 25). Bristen kan vara primär med en ärftlig recessiv autosomal nedärvning, vilket finns beskrivet hos riesenschnauzer (11), australian shepherd (9), border collie (10, 27) och beagle (8). Såväl symtom som sjukdomsdebut skiljer sig väsentligt mellan raserna vilket kan försvåra diagnosställandet. Misstanke om primär brist finns även hos shar pei (4, 14).

Förvärvad brist kan ses vid flera olika sjukdomstillstånd i mag-tarmkanalen, t ex exokrin pankreasinsufficiens och proteinförlorande enteropati (1).

KOBALAMIN

Kobalamin är ett vattenlösligt vitamin som tillhör B-vitaminerna. Strukturellt är kobalamin uppbyggt av ett korrinringsystem med kobolt centralt placerat, bundet till kvävet i korrinringarna (Figur 1). Till skillnad från de flesta andra vattenlösliga vitaminer lagras kobalamin i kroppens vävnader, särskilt i lever och muskulatur (24).

Kobalamin produceras strikt av mikroorganismer i tarmfloran hos herbivorer som på detta sätt får i sig tillräcklig mängd av vitaminet. Den primära källan för omnivorer och karnivorer är det kobalamin som finns lagrat i animalieprodukter (18, 24).

Funktion

Två enzymer hos däggdjur har aktiva former av kobalamin som kofaktor: metioninsyntas och metylmalonyl-koenzym A-mutas (24). Metioninsyntas huvudsakliga funktion är omvandlingen av homocystein till metionin (7, 24). Metylmalonyl-koenzym A-mutas behövs för omvandling av L-metylmalonyl-koenzym A till succinyl-koenzym A (6, 7, 24). Processerna finns beskrivna under rubriken patogenes vid kobalaminbrist.

Upptag

För ett normalt upptag av kobalamin måste kosten vara digererad så att fritt kobalamin finns tillgängligt i tunntarmen. För upptag från tarmen krävs en så kallad ”intrinsic factor” (IF), som hos människa utsöndras från parietalcellerna i magsäcken (21). Hos hund produceras IF främst i bukspottkörtelns utförsgång (9, 11, 28). Endast kobalamin bundet till IF kan tas upp via IF-kobalamin-komplex-receptorerna på ileumslemhinnans villi (11, 17, 18). Receptorerna måste vara funktionella och finnas i tillräckligt antal för att upptag ska vara möjligt (9, 24).

För den intracellulära transporten är transkobalamin nödvändigt. Endast cirka 20 procent av kobalamin i serum är bundet till transkobalamin och därmed tillgängligt för de intracellulära processer där det behövs som koenzym (24). Större delen av kobalamin i serum är bundet till haptokorrin, vars funktion är att binda in till och rensa bort kobalaminanaloger (24).

PATOGENES VID KOBALAMINBRIST

Vid låg metioninsyntasaktivitet sjunker nivån av metionin medan mängden av dess prekursor homocystein stiger. Purin- och pyrimidinsyntesen påverkas eftersom 5-metyltetrahydrofolat inte kan övergå i sin aktiva kofaktorform. Detta minskar nukleinsyrasyntesen, se Figur 2 (7, 11, 25).

Minskad nukleinsyrasyntes drabbar i första hand snabbt regenererande vävnad såsom benmärg och tarmslemhinna. Detta leder till megaloblastiska förändringar i benmärgen, non-regenerativ anemi med anisocytos och neutropeni med hypersegmenterade neutrofiler (11, 24, 25).

Vid låg L-metylmalonyl-koenzym A-mutas-aktivitet stiger mängden metyl- ➤

malonsyra. Detta beror på att jämnvikten förskjuts mellan L-metylmalonyl-koenzym A och propionyl-koenzym A. Metylmalonsyran utsöndras via urinen, där förhöjda nivåer indirekt påverkar ureacykeln negativt och leder till förhöjda ammoniaknivåer i blodet, se Figur 3 (6, 11, 13). Förhöjd ammoniakhalt tar sig kliniskt uttryck som encefalopati, anorexi, ökad törst och kräkningar. Hos hund ses inga tecken på kvarstående påverkan på centrala nervsystemet när ammoniaknivån åter har normaliserats (9, 11, 25).

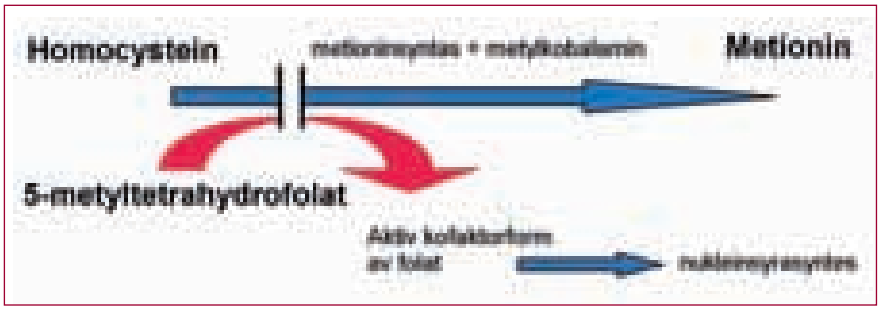

FIGUR 2. *Sänkt metioninsyntasaktivitet leder till lägre metioninnivåer och hämmad nukleinsyrasyntes. Omritad och modifierad från Battersby och medarbetare (2).*

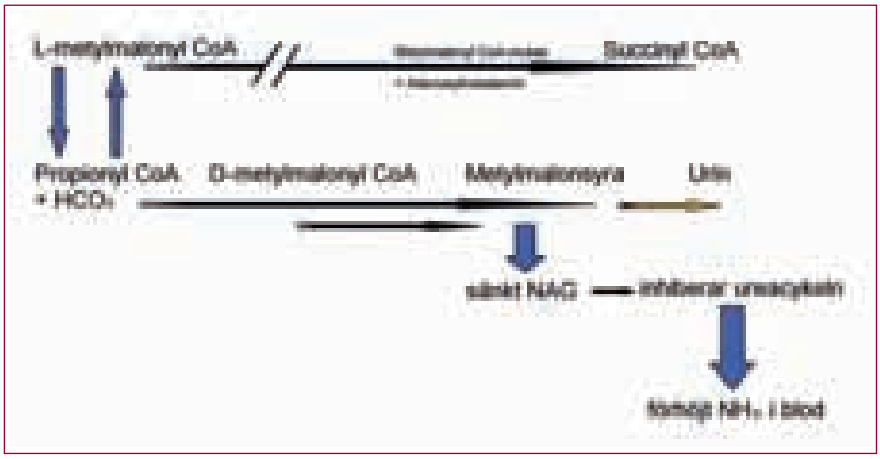

FIGUR 3. *Ökad halt av metylmalonsyra på grund av sänkt L-metylmalonyl-koenzym A-aktivitet leder indirekt till förhöjd ammoniakhalt i blod. Omritad och modifierad från Battersby och medarbetare (2).*

ORSAKER TILL KOBALAMINBRIST

Ärftlig, primär brist

En recessivt autosomalt nedärvd sjukdom som uppvisar stora likheter med humant Imerslund-Gräsbecks syndrom (17, 19, 20) har diagnostiserats och studerats sedan lång tid hos riesenschnauzer (9, 11, 12) och australian shepherd (9). Senare studier visar att border collie har samma sjukdom, dock till följd av en annan mutation, även den recessivt autosomalt nedärvd (10, 27).

Humant Imerslund-Gräsbecks syndrom är en ärftlig sjukdom som vanligtvis debuterar hos barn vid ett till fyra års ålder. Symtomen är megaloblastisk anemi, tillväxtstörningar och proteinuri. Patienterna saknar receptorer i tarmen för IF-kobalaminkomplex (17, 19, 20). Eftersom IF-kobalaminreceptorn normalt också finns i njurtubuli, leder mutationen även till en irreversibel proteinuri (17).

Hos riesenschnauzer uppträder sjukdomssymtom vid 8–16 veckors ålder. De symtom som ses är dålig tillväxt, anorexi och encefalopati, på grund av hyperammonemi (9, 11). Vid hematologisk och kemisk analys ses förutom låga nivåer av kobalamin, megaloblastisk anemi, leukopeni, förhöjda nivåer av metylmalonsyra i urin och förhöjt homocystein (10, 11). Liksom hos människa ingår proteinuri i symtombilden. Proteinurin kvarstår vid behandling med parenteralt kobalamin, trots remission av övriga kliniska symtom, och beror på receptorfunktionen i njurtubuli i sig och inte på kobalaminbristen (5, 11, 19, 20).

Border collie med selektiv primär kobalaminbrist uppvisar symtom betydligt senare än riesenschnauzer, fallbeskrivningar med symtomdebut från sex till 42 månader finns publicerade (2, 23, 25) (Figur 4). Symtomen varierar från milda, där det enda framträdande draget är dåligt hull, till trötthet, sväljsvårigheter, feber, kräkningar och generell svaghet (2, 23, 25). Det beskrivs större variationer i den röda blodbilden hos border collie jämfört med vad som ses hos riesenschnauzer, såväl normokrom, normocytär anemi som mikrocytär, normokrom anemi beskrivs, liksom ett fall med en helt normal blodbild (23, 25).

Det finns misstankar om genetisk sjukdom hos shar pei som ger kobalaminbrist, ofta kopplat till tarmsjukdom (14, 16). Sjukdomsmekanismen förmodas vara en annan än hos riesenschnauzer (16). Hypotesen är att kobalaminbristen är primär och att en långsamt insättande kobalaminbrist ger problem främst i form av tunntarmsenterit med proteinförlust. För närvarande saknas delvis formell dokumentation om sjukdomen och dess mekanismer (14, 16).

Förvärvad brist

Otillräcklig tillförsel av kobalamin kan uppstå hos omnivorer och karnivorer vid strikt vegetarisk kost, eller vid lågt födointag (24). Brist på grund av otillräcklig tillförsel finns inte beskrivet hos hund.

Pankreassjukdom, framför allt pankreasinsufficiens, kan hos hund leda till sänkt upptag av kobalamin på grund av brist på IF (11, 28). Peroral tillförsel av pankreasenzym minskar de flesta symtom som ses vid pankreasinsufficiens, såsom diarré, men tillför inte IF och ger därmed inget ökat upptag av kobalamin (11, 28).

Vid kroniska tarmsjukdomar förekommer kobalaminbrist som ett resultat av antingen destruktion av receptorerna i tarmen eller förändringar i tarmväggen som försvårar upptag (1, 3). Detta kan

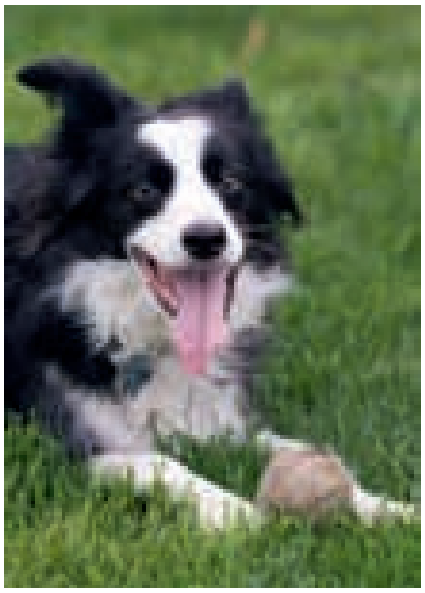

Foto: Thomas Václavek

Figur 4. *Border collie med selektiv primär kobalaminbrist uppvisar symtom betydligt senare än riesenschnauzer, symtomdebut från sex till 42 månader finns publicerade.*

ytterligare accentueras av att kobalaminbrist ger sämre regeneration av tarmslemhinnan med generellt försämrat upptag (3).

Kirurgiskt avlägsnande av stora delar av tunntarmen eller delar av ileum leder till sänkt upptag på grund av dålig nedbrytning av födan eller på grund av brist på receptorer (24, 29).

DIAGNOSTIK

För att ställa diagnosen kobalaminbrist analyseras kobalamin i serum. Värden under nedre referensvärde eller under detekterbart värde innebär kobalaminbrist (15). Förhöjda nivåer av metylmalonsyra i urin är diagnostiskt för kobalaminbrist på cellnivå (16, 22, 23). Det finns för närvarande inte någon kommersiellt tillgänglig analys för metylmalonsyra i urin. Homocystein i serum har utvärderats som markör för kobalaminbrist hos flera raser (22). Resultaten är inte entydiga, även om det hos shar pei finns ett samband mellan kobalaminbrist, förhöjda nivåer av metylmalonsyra i urin och förhöjt serumhomocystein (16, 22) (Figur 5).

Vid diagnostik av misstänkt eller konstaterad kobalaminbrist är det viktigt att utreda om det finns bakomliggande orsaker, dvs om sjukdomen är sekundär. Oftast görs detta genom en kombination av kliniska symtom, blodprovsanalyser, gastroskopi och biopsier av tarm, pankreas och lever (1).

Hos individer av raser där primär kobalaminbrist finns beskrivet anses lågt serumkobalamin och/eller höga nivåer metylmalonsyra i urin eller serum och avsaknad av bakomliggande sjukdom tillräckligt för att ställa diagnosen selektiv, primär kobalaminbrist (9, 10, 22, 23).

KOBALAMIN SOM PROGNOSINDIKATOR VID TARMSJUKDOM

Serumkobalamin kan vara en viktig parameter för att bedöma prognosen vid kroniska tarmbesvär (1). I en tre år lång prospektiv studie utvärderade Allenspach och medarbetare ett flertal parametrar med tyngdpunkt på vilka som kunde användas för att förutse negativt behandlingsresultat hos hundar med kroniska enteropatier. Det fanns signifikant korrelation mellan låga kobalaminnivåer och negativt behandlingsresultat, trots att alla hundar som ingick i studien och hade tecken på kobalaminbrist behandlades med parenteralt kobalamin (1).

BEHANDLING

Behandling ges parenteralt med syntetiskt framställt kobalamin. Cyanokobalamin (finns i kombinationsprodukten Beviplex®) eller vanligare, hydroxokobalamin (Behepan®) kan användas. Ett flertal dosregimer finns beskrivna, vilka alla lett till dokumenterad symtomfrihet. Formellt utvärderade behandlingsstrategier för hund, där behandlingsresultat kontrollerats med avseende på nivåer av kobalamin i serum och på cellnivå, saknas, likaså studier där effekt av peroral behandling undersökts (23).

Fyfe och medarbetare anger 1 mg kobalamin per hund var åttonde vecka som behandling (9, 11). Även 25 µg kobalamin per kg kroppsvikt i tre dagar och därefter 25–50 µg per kg kroppsvikt varannan till var fjärde vecka (8) finns beskrivet, liksom 50 µg kobalamin per kg kroppsvikt varje (23) eller varannan vecka (1). Kobalamin är atoxiskt, vilket medger en varierande dosering utan risk för överdosering (8, 9). Det kan däremot finnas risk för otillräcklig dosering. I flera fall rapporteras patienter med selektiv primär brist vara kliniskt och hematologiskt symtomfria längre än den tid de upprätthåller normala kobalaminnivåer i serum (11, 13, 14, 23).

DISKUSSION

Såväl symtomen på som orsakerna till kobalaminbrist hos hund varierar (1, 2, 8, 9, 11, 26, 28). Det innebär att klinikern måste vara väl förtrogen med i vilka fall kobalaminbrist ska misstänkas, ➤

Foto: Luis Miguel Bugallo Sanchez

Figur 5. *Hos shar pei finns ett samband mellan kobalaminbrist, förhöjda nivåer av metylmalonsyra i urin och förhöjt serumhomocystein.*

antingen som orsak till sjukdom eller som komplicerande faktor.

Analys av serumkobalamin bör ingå i utredning av unga djur med dålig tillväxt och anemi, särskilt hos raser som riesenschnauzer, border collie, australian shepherd och beagle (2, 8, 9, 11) (Figur 6). Likaså bör kobalamin analyseras i utredningar av trötthet eller tarmbesvär hos shar pei, då kobalaminbrist bör misstänkas. Eftersom sjukdomen har ett långsamt förlopp kan man anta att tidigt insatt behandling är av betydelse för långtidsprognosen (1, 14, 16). Vid utredning av diffusa symtom som feber, ataxi och svaghet hos unga border collies bör serumkobalamin analyseras även om inte anemi finns med i bilden (22).

Hundar som genomgått massiv tarmresektion, särskilt i ileumområdet, bör övervakas avseende kobalaminnivå och vid behov ges livslång behandling parenteralt (24, 29). Här bör man beakta att ingen säker information finns för hur lång tid det kobalamin som finns lagrat i vävnaderna håller nivåerna uppe, provtagning bör sannolikt ske minst någon månad efter ingreppet.

Vid utredning och uppföljning av kroniska tarmproblem och pankreassjukdom bör analys av serumkobalamin inkluderas (1, 9, 11, 28). Sammanfattningsvis bör alla patienter med konstaterad kobalaminbrist, oavsett orsak, substitueras med kobalamin.

Kobalaminbristen kan vara en indikator på graden av nedsatt funktion i tarmen. Vid kronisk tarmsjukdom kan kobalaminbrist indikera en sämre långtidsprognos med avseende på behandlingssvikt (1). Det är dock möjligt att orsak och verkan delvis är det omvända. Om kobalaminbrist kvarstår på cellnivå sker inte tillräcklig regeneration av tarmslemhinnan för att upprätthålla dess funktion och sjukdomstillståndet förvärras (3).

Flera studier beskriver korrelation mellan metylmalonsyra i urin eller serum och kobalamin (3, 16, 22, 23). Det finns indikationer på att metylmalonsyranivån är förhöjd innan patienten visar kliniska symtom på kobalaminbrist och att den är en känsligare markör för vad som sker på cellnivå (3, 16, 22). Även homocystein har utvärderats som markör för kobalaminbrist men är inte lika säker, eftersom brist på folsyra också påverkar homocysteinnivåerna i serum (15, 23).

Det kan finnas behov av förfinad/utökad diagnostik, där metylmalonsyra i serum eller urin förefaller vara den mest exakta indikatorn för om det finns kobalaminbrist på cellnivå (3, 22, 23). Någon för hund validerad kommersiellt tillgänglig analys finns för närvarande inte. Att använda analys av metylmalonsyra i urin som uppföljning av kobalaminbehandling vore sannolikt det enklaste sättet att övervaka patienterna på, om analysen fanns tillgänglig, eftersom djurägaren då kan ta provet själv.

Det finns behov av vidare studier för att fastställa korrekta doser för tillförsel av kobalamin, samt om det vid vissa sjukdomstillstånd är möjligt med peroral substitution (3, 22).

Foto: Nunne Bard

Figur 6. *Analys av serumkobalamin bör ingå i utredning av unga djur med dålig tillväxt och anemi, särskilt hos predisponerade raser som riesenschnauzer.*

SAMMANFATTNING

Kobalamin är ett B-vitamin som produceras av mikroorganismer i tarmfloran hos herbivorer. Vitaminet är vattenlösligt, men till skillnad från de flesta andra vattenlösliga vitaminer lagras kobalamin i kroppens vävnader. För omnivorer och karnivorer är kobalamin från animalieprodukter den primära källan.

Två enzymer hos däggdjur har aktiva former av kobalamin som kofaktor: metioninsyntas och metylmalonyl-koenzym A-mutas. Kobalaminbrist orsakar megaloblastisk anemi och leukopeni till följd av förhindrad purin- och pyrimidinsyntes. Även ökad halt malonsyra i urinen, som i sin tur leder till förhöjda ammoniaknivåer i blod genom hämning av ureacykeln, orsakas av kobalaminbrist.

Kobalaminbrist är ett allvarligt sjukdomstillstånd som kan vara primärt, beroende på avsaknad av en specifik receptor för kobalamin bundet till ”intrinsic factor” eller sekundärt till andra sjukdomar, t ex pankreassjukdomar. Primär kobalaminbrist finns beskriven hos riesenschnauzer, border collie, australian shepherd och beagle och misstänks hos shar pei. Symtom och ålder för sjukdomsdebut varierar mellan raserna varför det är viktigt att klinikern känner till skillnaderna för att rätt kunna misstänka sjukdomen.

Prognosen vid primär kobalaminbrist är god och behandlingen är säker och billig. Kobalaminbrist sekundärt till tarmsjukdom kan vara en indikator för sämre prognos.

SUMMARY

Cobalamin deficiency in dogs

Cobalamin is a water soluble vitamin, synthesized by microorganisms in the intestinal flora of herbivores. Unlike most water soluble vitamins it is stored in tissues such as liver and muscle. The main source of cobalamin for omnivores and carnivores is flesh from herbivores.

Cobalamin is involved as a cofactor in two important processes in mammals.

With methionine synthase it transfers homocysteine into methionine, and as a result also transforms 5' hydroxy-folate in to its active cofactor form. Deficiency causes megaloblastic anemia and neutropenia due to inhibited purine and pyrimidine synthesis. Malonic acid in the urine, which in turn causes raised ammonia levels because it impairs the urea cycle, is also caused by cobalamin deficit.

Cobalamin deficiency is a serious condition which can be either primary, caused by a deficiency in the specific intrinsic factor cobalamin receptor, or secondary to another disease such as pancreatic disease. Primary selective cobalamin deficiency has been described in the Giant schnauzer, Australian Shepherd, Border collie and Beagle. The disease is also suspected in the Shar Pei. Since the symptoms and ages for first signs of disease vary between different breeds, it is essential for the clinician to know when to suspect the disease.

The prognosis in primary disease is favorable and treatment is safe and inexpensive. Cobalamin deficiency secondary to chronic intestinal problems may be an indicator of poor prognosis in the long term.

Referenser

1. Allenspach K, Wieland B, Gröne A & Gaschen F. Chronic enteropathies in dogs: evaluation of risk factors for negative outcome. J Vet Intern Med, 2007, 21, 700–708.
2. Battersby IA, Giger U & Hall EJ. Hyperammonaemic encephalopathy secondary to selective cobalamin deficiency in a juvenile Border collie. J Small Anim Pract, 2005, 46, 339–344.
3. Berghoff N, Parnell NK, Hill SL, Suchodolski JS & Steiner JM. Serum cobalamin and metylmalonic acid concentrations in dogs with gastrointestinal disease. Am J Vet Res, 2013, 74, 84–89.
4. Bishop MA, Xenoulis PG, Berghoff N et al. Partial characterization of cobalamin deficiency in Chinese Shar Peis. Vet J, 2012, 191, 1, 41–45.
5. Broch H, Immerslund O, Monn E et al. Immerslund-Gräsbeck anemia; a long-term follow-up study. Acta Paediatr, 1984, 73, 248–253.
6. Dimski DS. Ammonia metabolism and the urea cycle: function and clinical implications. J Vet Intern Med, 1994, 8, 73–78.
7. Fenton WA, Gravel RA & Rosenblatt DS. Disorders of propionate and methylmalonate metabolism. In: Scriver CR, Beaudet AL, Sly WWS & Valle D, eds. The metabolic and molecular basis of inherited disease, 8th ed. New York, McGraw-Hill, 2001, 2165–2194.
8. Fordyce HH, Callan MB & Giger U. Persistent cobalamin deficiency causing failure to thrive in a juvenile beagle. J Small Anim Pract, 2000, 41, 407–410.
9. Fyfe JC, Giger U, Hall CA et al. Inherited selective cobalamin malabsorbtion and cobalamin deficiency in dogs. Pediatr Res, 1991, 29, 24–31.
10. Fyfe JC, Hemker SL, Venta PJ, Fitzgerald CA, Outerbridge CA, Myers SL et al. An exon 53 frameshift mutation in CUBN abrogates cobam function and causes Immerslund Gräsbeck syndrome in dogs. Mol Genet Metab, 2013, 109, 4, 390–396.
11. Fyfe JC, Jezky PF, Giger U & Patterson DF. Inherited selective malabsorbtion of vitamin B12 in giant schnauzers. J Am Anim Hosp Assoc, 1989, 25, 533–539.
12. Fyfe JC, Madsen M, Hojrup P et al. The functional cobalamin (vitamin B12)-intrinsic factor receptor is a novel complex of cubilin and amnionless. Blood, 2004, 103, 1573–1579.
13. Glasgow AM & Chase HP. Effect of propionic acid on fatty acid oxidation an ureagenesis. Pediatr Res, 1976, 10, 683–686.
14. Grützner N, Bishop MA, Suchodolski JS & Steiner JM. Association study of cobalamin deficiency in the Chinese Shar Pei. J Hered, 2010, 101, 2, 211–217.
15. Grützner N, Cranford SM, Norby B et al. Evaluation of serum cobalamin concentrations in dogs of 164 breeds (2006–2010). J Vet Diagn Invest, 2013, 25, 3, 276–385.
16. Grützner N, Heilmann RM, Stupka KC et al. Serum homocysteine and methylmalonic acid concentrations in Chinese Shar-Pei dogs with cobalamin deficiency. Vet J, 2013, 197, 2, 420–426.
17. Gräsbeck R. Megaloblastic anaemia (ma). Hematology, 2005, 10, suppl 1, 227–228.
18. Herrmann W & Obeid R. Cobalamin deficiency. Subcell Biochem, 2012, 56, 301–322.
19. Immerslund O. Idiopatic chronic megaloblastic anemia in children. Thesis, Oslo University Press, Oslo, 1959.
20. Immerslund O. Idiopatic chronic megaloblastic anemia in children. Acta Paediatr Suppl, 1960, 49, 1–115.
21. Leichner K, Födinger M, Grisold W et al. Vitamin B12 deficiency. New data on an old theme. Wien Klin Wochenschr, 2005, 117, 17, 579–591.
22. Lutz S, Sewell AC, Bigler B et al. Serum cobalamin, urine metylmalonic acid and plasma total homocysteine concentrations in border collies and dogs of other breeds. Am J Vet Res, 2012, 73, 8, 1194–1199.
23. Lutz S, Sewell AC, Reusch CE & Kook PH. Clinical and laboratory findings in border collies with presumed hereditary juvenile cobalamin deficiency. J Am Anim Hosp Assoc, 2013, 49, 3, 197–203.
24. Markle HV. Cobalamin. Crit Rev Clin Lab Sci, 1996, 33, 4, 247–356.
25. Morgan LW & McConnell J. Cobalamin deficiency associated with erythroblastic anemia and methylmalonic aciduria in a border collie. J Am Anim Hosp Assoc, 1999, 35, 392–395.
26. Outerbridge CA, Myers SL & Giger U. Hereditary cobalamin deficiency in border collie dogs. J Vet Intern Med, 1996, 10, 169.
27. Owczarek-Lipska M, Jagannathan V, Drögemüller C et al. A frameshift mutation in the cubilin gene (CUBN) in Border Collies with Imerslund-Gräsbeck syndrome (Selective Cobalamin Malabsorption). PLoS One, 2013, DOI: 10.1371/journal.pone.0061144.
28. Simpson KW, Morton DB & Batt RM. Effect of exocrine pancreatic insufficiency on cobalamin absorption in dogs. Am J Vet Res, 1989, 50, 1233–1236.
29. Stahlgren LH, Umana G, Roy R & Donnely J. A study of intestinal absorption in dogs following massive small intestinal resection and insertion of an antiperistaltic segment. Annals of Surgery, 1962, 156, 3, 483–491.

***JENNIFER STRANDMAN,** leg veterinär, specialistkompetens i sjukdomar hos hund och katt, Universitetsdjursjukhuset vid SLU, smådjurskliniken, Box 7040, 750 07 Uppsala.

Föreningen Veterinärhistoriska Museets Vänner avhåller

årsmöte

onsdagen den 25 november kl 18.00 i Veterinärhistoriska Museets lokaler i Skara.

Efter sedvanliga årsmötesförhandlingar guidar Lena Svendenius oss genom utställningen ***"Till vägs ände – om djuren och döden"*** samt leder efterföljande diskussion.

Välkommen!
Styrelsen

Vilken är din diagnos? – Bilddiagnostik

En sex år gammal cavalier king charles spaniel-tik undersöktes för smärtattacker och för att hon kliat sig mot nackregionen. Fallet är tolkat av Lisa Friling, Bilddiagnostiska kliniken, Universitetsdjursjukhuset (UDS), SLU, Uppsala.

Cavalier king charles spaniel, tik, sex år

Anamnes och klinisk undersökning: Hunden undersöktes för att hon sedan några veckor tillbaka fått smärtattacker, varit flåsig och vid enstaka tillfällen kliat sig mot nacken. Inga neurologiska bortfall noterades. Allmäntillståndet var utan anmärkning.

Röntgenundersökning: Magnetkameraundersökning (MR) utfördes av skalle/halsrygg. Studien inkluderade T2-viktade sekvenser i sagital- (Figur 1) och transversalplan (Figur 2). Hela ryggmärgen undersöktes i sagitalplan (T2-viktad sekvens). Halsryggen undersöktes även i dorsalplan (T2-viktad sekvens) samt hjärnan i transversalplan (T2-viktad sekvens). De T2-viktade sekvenserna i sagital- och transversalplan presenteras i denna fallbeskrivning.

Notera att i T2-viktade sekvenser ses de anatomiska strukturerna, CSF/ödem/vatten och fett, som en vit (hyperintens) signal.

Frågeställning: Vilka förändringar kan du se på MR-bilden?

SVAR SE SIDAN 46

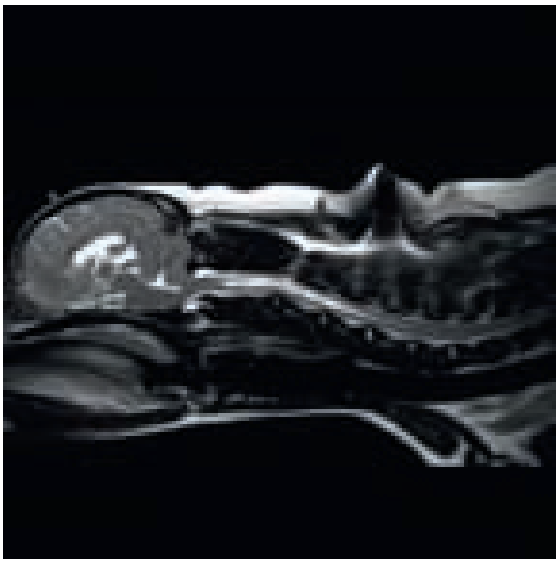

Figur 1. *Sagital T2-viktad sekvens av hjärna och halsrygg av en sexårig cavalier king charles spaniel.*

Figur 2. *Transversal T2-viktad sekvens av halsryggen (i höjd med kraniala C3) av en sexårig cavalier king charles spaniel.*

Säg Nej till cancer!

Bli månadsgivare på cancerfonden.se/nej

Nej

Cancerfonden

Epizteln rapporterar denna gång om ett misstänkt fall av bluetongue hos en köttrasko, där smittan slutligen kunde avskrivas. SVA och Jordbruksverket uppmanar också alla veterinärer att vara fortsatt observanta på djur med symtom som skulle kunna orsakas av bovin spongiform encefalopati. Texten är sammansatt av Madeleine Gertzell, Jordbruksverket.

MISSTANKE OM BLUETONGUE HOS NÖTKREATUR

I slutet av september kontaktades SVA av en veterinär i Halland. Veterinären hade undersökt en köttrasko med 40,4°C i temperatur, som saliverade och hade klart flöde från ögon och nos. Symtomen hade kommit hastigt. Kon var kraftigt svullen runt ögonen och mulen skiftade i en gråblå ton.

I besättningen fanns, förutom den sjuka kon, ytterligare fem vuxna kor med kalvar. De var alla opåverkade. Misstanke om bluetongue (blåtunga) väcktes på grund av symtomen. Malign katarralfeber diskuterades som differentialdiagnos. Nötkreatur kan få kraftfulla symtom vid bluetongueinfektion även om det är mer vanligt med subklinisk infektion eller med endast milda kliniska tecken. Ofta ses kraftigare klinisk påverkan hos får än nöt, men under de senaste årens utbrott orsakade av bluetonguevirus serotyp 8 (BTV-8) har detta förhållande varit omvänt.

Jordbruksverket fattade beslut om att kon skulle provtas för bluetongue. Blodprover skickades till SVA, där de analyserades för bluetongue och elakartad katarralfeber, båda med negativt resultat.

Flera serotyper av bluetonguevirus cirkulerar sedan decennier i Medelhavsområdet och med början 2006 spreds BTV-8 norrut, nådde Nordeuropa och orsakade ett utbrott i Sverige 2008. Efter en omfattande vaccinationskampanj blev Sverige officiellt friförklarat från BTV-8 2010. Under förra året spreds BTV-4 i sydöstra Europa till Rumänien och Ungern. Nu pågår ett utbrott av BTV-8 i Frankrike. Veterinärkåren uppmanas vara uppmärksam på djur med symtom som kan tyda på bluetongueinfektion och gärna kontakta epizootijouren på SVA för råd.

Foto: Markus Tiburzi

Veterinärkåren uppmanas vara uppmärksam på djur med symtom som kan tyda på bluetongueinfektion och gärna kontakta epizootijouren på SVA för råd.

BSE FORTSATT AKTUELLT

SVA och Jordbruksverket vill uppmana veterinärer att vara observanta på djur med symtom

som skulle kunna orsakas av bovin spongiform encefalopati (BSE). Man ska som veterinär kontakta någon av myndigheterna om man träffar på sådana djur. Även om antalet fall av BSE minskat kraftigt de senaste åren finns det fortfarande anledning till vaksamhet och vidmakthållande av förebyggande åtgärder.

Ursprunget till den stora epidemi som började i Storbritannien och spreds till övriga Europa via smittade djur och kontaminerat foder under 1990-talet är fortfarande oklart. Länge trodde man att alla BSE-fall hade smittats via foder innehållande animaliskt protein från redan smittade djur. Men för tio år sedan började man upptäcka fall som inte hade koppling till smittat foder och som diagnostiskt skiljde sig från övriga fall. Dessa fall kallas numera ”atypisk BSE”, till skillnad från ”klassisk BSE” som är fallen som var kopplade till den stora foderburna epidemin. Det fall vi hade i Sverige 2006 var ett atypiskt fall.

Det allra mesta tyder på att de atypiska fallen är spontant uppkomna och för några år sedan kunde man se att smitta kunde överföras experimentellt till andra nötkreatur. De utvecklade då något som ser ut som klassisk BSE. Nu står forskningen troligen inför ett nytt paradigmskifte på BSE-fronten. Mycket tyder på att även klassiska fall kan uppstå spontant – ett polskt fall har varit under utredning och ett fall på Irland redovisades i somras. Fall av atypisk BSE och det som verkar vara spontana fall av klassisk BSE är ovanliga, men de har betydelse för de åtgärder som vidtas för att förhindra en ny cirkulation av smitta.

Internationellt är BSE fortfarande en sjukdom som påverkar handeln. Företrädare för många länder besöker regelbundet Sverige i samband med exportgodkännanden av produkter härifrån. De fäster stor vikt vid att förebyggande åtgärder mot BSE, bland annat övervakning, finns på plats. Det sker fortfarande en övervakning av självdöda och avlivade nötkreatur i vissa ålderskategorier och även av djur som får anmärkningar vid slakt. En viktig komponent är den kliniska övervakningen, som väger tungt i internationella utvärderingar för att Sverige ska kunna behålla status som land med försumbar risk.

Alla veterinärer uppmanas därför att kontakta SVA eller Jordbruksverket om man träffar på nötkreatur med symtom där BSE inte kan uteslutas: djur med tecken på någon form av CNS-störning såsom beteendeförändringar, vinglighet, ändrad rang i flocken, darrningar i huden, muskelryckningar, konstiga öronrörelser eller överdriven reaktion på stimuli som ljud, ljus eller beröring.

■■ Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

■■ Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

noterat

Pekka Olson ny ordförande för SKK

På Svenska Kennelklubbens (SKKs) Kennelfullmäktige som hölls den 2–4 oktober valdes veterinär Pekka Olson enhälligt till ny ordförande i SKK efter avgående ordföranden Nils Erik Åhmansson. Olsons mandatperiod som SKK-ordförande är två år, 2015–2017.

Pekka Olson var innan Kennelfullmäktige vice ordförande i SKK och satt även i organisationens disciplinnämnd. Han är i grunden veterinär med specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar, och arbetade på SLU som klinikveterinär, lärare och forskare under ca 20 år. Sedan 1995 är han anställd på Agria och har haft en rad olika roller som chefveterinär, marknadschef och VD för Agria Pet Insurance i Storbritannien. Idag arbetar han som chef för veterinära strategier på Agria Djurförsäkringar, där han också ingår i ledningsgruppen.

Foto: Agria

Pekka Olson valdes enhälligt till ny ordförande i SKK på Svenska Kennelklubbens Kennelfullmäktige i oktober.

SVERIGES saco AKADEMIKER

PRENUMERERA PÅ
SENASTE NYTT OM
CHEF- & LEDARSKAP!

www.saco.se/prenumerera

Framgångsrik vägledning i djurskyddskontroll på slakteri

I oktober förra året gav Jordbruksverket ut en vägledning i djurskyddskontroll för officiella veterinärer vid slakteri. Vägledningsdokumentet har tagits emot väl av både Livsmedelsverkets veterinärer och landets länsstyrelser.

HÅKAN FRISELL, frilansjournalist*

Antalet anmälningar och underrättelser som officiella veterinärer, OV, på landets slakterier gör till länsstyrelsen i djurskyddsärenden har ökat kraftigt det första halvåret 2015 (se faktaruta) jämfört med samma period förra året. Anledningen är bland annat Jordbruksverkets nya vägledning för OV. Samtidigt förväntas nu OV att i allt högre grad själva göra åtalsanmälningar direkt till polis och åklagare.

– Det har blivit mycket bättre. Det finns en enhetlighet och det blir en likvärdig bedömning från vår personal vilket är väldigt värdefullt. Dels för Livsmedelsverkets trovärdighet men även för djurskyddet. Sedan ger det en trygghet för våra medarbetare att de vet att de fått en tydlig riktlinje att hålla sig till, säger Malin Engdahl, ny tillförordnad områdeschef på område livsmedelskontroll på Livsmedelsverket, om Jordbruksverkets nya vägledning. Malin Engdahl har drygt 100 officiella veterinärer under sig i Livsmedelsverkets organisation.

BRA VÄGLEDNING MEN PRAKTISKA BRISTER

Det var i slutet av förra året som Jordbruksverket levererade en ny vägledning för officiella veterinärer. Vägledningen är inte beslutad än men används trots det flitigt av OV runt om i landet. Malin Engdahl tycker den är bra men att det finns delar som bör förbättras.

– Den är väldigt bra underbyggd och beskriver vad man ska titta på. Men i vissa detaljer är den svår att tillämpa på alla anläggningar. Rent praktiskt är det svårt att göra precis som det står i vägledningen i alla delar, till exempel vid levandedjursbesiktningen. Om man efter hand ser flera grisar som är svansbitna så ska man titta på alla de djur som kommit från en besättning vid det tillfället. Det kan rent praktiskt vara omöjligt för oss att göra, då vi inte har tid att försöka hitta grisarna. De kan befinna sig hela vägen från stallet till slaktlinjen och in i kylrummen när vi upptäcker att det är många som är så svansbitna att vi borde reagera. Vi har en dialog med Jordbruksverket om detta.

FOTO: LIVSMEDELSVERKET

Vägledningen är bra underbyggd och beskriver vad man ska titta på, säger Malin Engdahl, tillförordnad områdeschef för område livsmedelskontroll på Livsmedelsverket.

PÅTAGLIG EFFEKT

Jordbruksverkets nya vägledning tycks ha haft en påtaglig effekt bland OV på slakterierna det senaste halvåret. ➤

Rapporteringsstatistik

Första halvåret 2015 rapporterade Livsmedelsverket 828 ärenden till landets länsstyrelser. Så här såg fördelningen ut:

Länsstyrelsen i Blekinge län: 20 ärenden. *Länsstyrelsen i Dalarnas län:* 16 ärenden. *Länsstyrelsen i Gotlands län:* 19 ärenden. *Länsstyrelsen i Gävleborgs län:* 15 ärenden. *Länsstyrelsen i Hallands län:* 51 ärenden. *Länsstyrelsen i Jämtlands län:* 4 ärenden. *Länsstyrelsen i Jönköpings län:* 53 ärenden. *Länsstyrelsen i Kalmar län:* 50 ärenden. *Länsstyrelsen i Kronobergs län:* 17 ärenden. *Länsstyrelsen i Norrbottens län:* 11 ärenden. *Länsstyrelsen i Skåne län:* 283 ärenden. *Länsstyrelsen i Stockholms län:* 6 ärenden. *Länsstyrelsen i Södermanlands län:* 63 ärenden. *Länsstyrelsen i Uppsala län:* 13 ärenden. *Länsstyrelsen i Värmlands län:* 11 ärenden. *Länsstyrelsen i Västerbotens län:* 13 ärenden. *Länsstyrelsen i Västernorrlands län:* 13 ärenden. *Länsstyrelsen i Västmanlands län:* 19 ärenden. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län:* 81 ärenden. *Länsstyrelsen i Örebro län:* 29 ärenden. *Länsstyrelsen i Östergötlands län:* 41 ärenden.

I varje fall kan det vara frågan om ett enstaka eller flera djur. På grund av brister i Livsmedelsverkets diariesystem har 126 ärenden inte kunnat kopplas ihop med ett specifikt djurslag.

➤ Första halvåret i år rapporterade OV 828 ärenden till länsstyrelsen. Det är hela 23 procent fler än motsvarande period förra året, enligt uppgifter från Livsmedelsverket.

Antalet anmälningar och underrättelser i de stora kategorierna som nötkreatur, slaktkycklingar och slaktsvin ökar alla om man jämför det första halvåret 2014 med första halvåret 2015.

Tidigare har det varit länsstyrelserna som åtalsanmält i stort sett alla de brott som OV upptäckt och rapporterat. Men hur länsstyrelsen valt att hantera anmälningarna har skiljt sig avsevärt åt från länsstyrelse till länsstyrelse. Vissa länsstyrelser, som Skåne och Värmland, har åtalsanmält i princip alla tydliga lagbrott. Andra länsstyrelser, som Kalmar, åtalsanmäler inte t ex fall med högdräktiga djur. Nu aviserar Livsmedelsverket en stor förändring. Myndigheten säger att man gett alla sina OV utbildning i att själva göra åtalsanmälningar direkt till polis och åklagare.

Det kommer att spara pengar åt skattebetalarna tror Malin Engdahl.

ANMÄLAN DEN RAKA VÄGEN

– Ska vi ha en effektiv hantering inom myndigheten och inte slösa med skattemedel så ska vi gå den raka vägen. Vi håller på att gå mot en mer pragmatisk hållning. Det är klart för oss att det är vi som äger frågan och då åtalsanmäler vi också. Har vi funderingar och vi ser att länsstyrelsen kan ha viktig information tar vi en diskussion med länsstyrelsen och kommer överens om vem som anmäler. Det får under inga omständigheter bli så att ingen av oss åtalsanmäler för att vi inte kan komma överens om vem som ska göra det.

Det har tidigare varit många fall där djurbönder och transportörer, som Livsmedelsverket ansett har begått brott, undgått rättslig prövning på grund av att länsstyrelsen gjort en annan bedömning.

– Så har det varit och det är oerhört olyckligt, säger Malin Engdahl. Hon tycker det är viktigt att OV är direkt involverade i åtalsanmälningar.

– Ja, med tanke på de krav som ställs på åtalsanmälan. Att man ska beskriva vad man har sett och varför inte lagstiftningen uppfylls. Det är framför allt veterinären i kraft av sitt yrke som kan göra bedömningen om djuren har lidit eller inte.

OVs BEDÖMNINGAR AVGÖRANDE

I år dömdes två transportörer i Kalmar för djurplågeri till dagsböter efter att olagligen ha använt elpåfösare på slaktsvin. I domen från Kalmar tingsrätt står tydligt att det var de bedömningar och vittnesmål som OV gav som var avgörande för utfallet. I det fallet var det Livsmedelsverket som åtalsanmälde transportörerna direkt till åklagarkammaren i Kalmar.

– Vi måste exakt beskriva vilka tecken det är som gör att vi tror att de har använt elpåfösare på djuren och på vilket sätt det innebar att djuren led, säger Malin Engdahl.

Enligt Engdahl är det viktigt att ärenden av den här typen hanteras så snabbt det går för alla inblandades skull.

– Det måste gå fort. Fallet med chaufförerna i Kalmar är en personlig tragedi för dem. Nu tog det ändå ett antal månader men det gick ganska fort till rättegång.

FORTFARANDE STORA SKILLNADER

Samtidigt som Jordbruksverkets vägledning nu lyfter kvaliteten på anmälningarna till länsstyrelsen och Livsmedelsverket vill ta ett större ansvar för åtalsanmälningar, finns det alltjämt stora skillnader hur enskilda OV agerar.

I våras fick två värmländska djurbönder strafföreläggande för att ha skickat högdräktiga kor till slakt. Det var länsstyrelsen i Värmland som gjorde de åtalsanmälningarna efter att ha fått, enligt uppgift, bra underlag från OV. Men i ett tredje nästan identiskt fall var åklagaren tvungen att lägga ner förundersökningen. Detta eftersom OV enbart hade ringt in anmälan till länsstyrelsen och inte skickat några bilder eller andra underlag.

Kammaråklagare Linda Karlsson på Åklagarkammaren i Karlstad tycker att

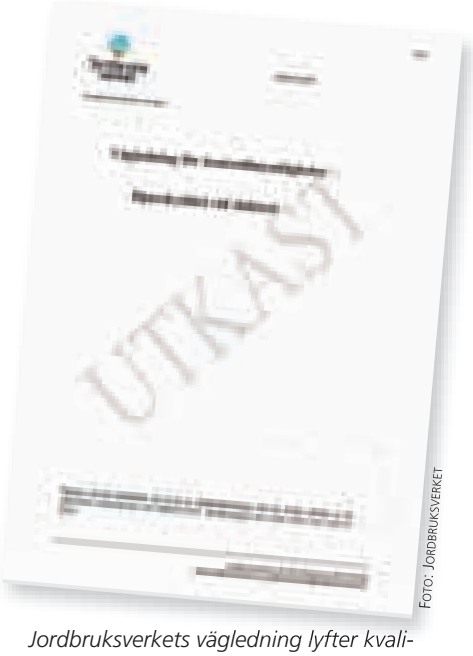

Foto: Jordbruksverket

Jordbruksverkets vägledning lyfter kvaliteten på anmälningarna till länsstyrelsen och gör att Livsmedelsverket tar ett större ansvar för åtalsanmälningar.

Bild på klöv från en fullgången kalv på slakteri. Det förekommer dock fortfarande anmälningar som saknar bilder eller där ingen förklaring till bedömningen av kalvens ålder ges.

Foto: Livsmedelsverket

Kommentarer om Jordbruksverkets vägledning

Flera slakterier har själva börjat använda vägledningen på sina anläggningar.

”På våra slakterier är det i full gång med att gå efter denna så vi måste börja sprida information till våra leverantörer om vad det är som gäller. Många är mycket oroliga över att få rapporter och vet inte riktigt hur de ska agera”, skriver t ex Scan i ett mejl till Jordbruksverket.

På länsstyrelsen i Skåne, som får den i särklass största volymen anmälningar av alla länsstyrelser, ser man vägledningen som ett rejält lyft.

”Vi har sedan utkastet till vägledningen kommit ut fått väldigt positiv feedback från transportörer, slakterier, OV och även djurhållare. Alla tycker att materialet ger en tydlig förklaring till vad som är OK och vad som inte är OK. En av de större grisuppfödarna såg möjligheten att kunna transportera grisar med större bråck till ett mindre slakteri med särskild transport och genom detta slippa att avliva friska djur. Väldigt många transportörer har en kopia av vägledningen med i bilen för att lättare kunna göra bedömningar och även för att kunna visa de bakomliggande bedömningsgrunderna för lantbrukarna, vilket har medfört en större förståelse, kunskap och tydlighet samt en bättre djurvälfärd”, skriver man i ett mejl till Jordbruksverket.

Den aktuella rapporten heter ”Vägledning för kontrollmyndigheter – Djurskyddet vid slakteri” och kan beställas från Jordbruksverket.

kvaliteten på anmälningarna från OV varierar mycket, bland annat när det gäller högdräktiga kor.

– Det har varit lite blandad kvalitet. De flesta har varit väldigt bra tycker jag. Man har bilder och man har skrivit förklaringar om varför man anser att kalven är såpass gammal som man bedömt. Det tycker jag är bra. Men det finns några fall där det har saknats bilder t ex eller där man inte har skrivit någon närmare förklaring till varför man gör bedömningen om kalvens ålder, säger hon.

ORO I LEVERANTÖRSLEDET

Det är inte helt problemfritt att införa en ny vägledning så som Jordbruksverket nu gjort. I leverantörsledet finns det nu en oro för vad detta kan komma att innebära.

– Det kan finnas en rädsla för att inte våga skicka djur till slakterier. Vi har fått de indikationerna både från näringen och enskilda djurägare som har ringt till oss, säger Johan Loberg som är handläggare på Jordbruksverket och en av dem som tagit fram vägledningen.

Vem som ska göra åtalsanmälan har nu blivit tydligare i och med vägledningen, menar Johan Loberg.

– Där har vi ändrat så att det är den myndighet som först upptäcker bristen som åtalsanmäler. Och då ska OV åtalsanmäla i större utsträckning. De fall som länsstyrelsen får rapport om ska de inte behöva åtalsanmäla. Sedan kan det vara så att OV upptäcker en misstänkt brist och att man inte har all information i ärendet. Då lämnar man över den information man har till länsstyrelsen som kan titta på den och lägga till egen information om kontrollobjektet. Om de känner att de behöver åka ut till gården så gör de det. Sedan kan det resultera i en åtalsanmälan som länsstyrelsen gör, säger han.

VIKTIGT MED RÄTT FORMALIA

– Vi har enats om det här nu. Sedan blir det säkert en uppstartssträcka också för det är lite nytt för vissa att skriva en åtalsanmälan. Det är därför angeläget att de OV som känner sig osäkra tar hjälp av stödet från Livsmedelsverket centralt. Det är väldigt viktigt innan man skickar in anmälan till åklagare att man får rätt laghänvisning m m, påpekar Johan Loberg.

Han tror att vägledningen bidragit till den kraftiga ökningen i anmälningsbenägenhet hos OV.

– Vi tror att djurskyddsnivån är densamma på slakterierna som den varit tidigare men vi vill i och med vägledningen att länsstyrelsen ska få reda på mer eftersom det är de som är kontrollmyndigheten för djurägaren.

*HÅKAN FRISELL, frilansjournalist, Vasagatan 1B, 652 22 Karlstad.

Ökad risk för diabetes hos hankatter

Forskare från SLUs institution för kliniska vetenskaper publicerade i september en artikel med titeln "Incidence of Diabetes Mellitus in Insured Swedish Cats in Relation to Age, Breed and Sex" i Journal of Veterinary Internal Medicine. Syftet var att kartlägga hur vanlig sjukdomen diabetes är hos svenska katter med hjälp av data från över 500 000 katter försäkrade i Agria.

Kattens diabetes liknar människans typ 2-diabetes, och förknippas liksom den med den västerländska livsstilen. Övervikt och inaktivitet ökar risken att drabbas för både katter och människor. Resultaten från SLU-studien visade bland annat att hankatter har en dubbelt så hög risk som honkatter att drabbas av diabetes. Bland raskatterna har burma, russian blue, norsk skogkatt och abessinier en förhöjd risk medan bengal, birma, perser, ragdoll och brittiskt korthår har en lägre risk. Huskatter har en något högre risk än raskatter. Medelålders och äldre katter är mest drabbade.

– Resultaten hjälper oss att hitta katter i riskzonen för diabetes så att förebyggande åtgärder kan sättas in för att förhindra att sjukdomen utvecklas, säger studiens huvudförfattare Malin Öhlund i nyhetsbrevet Framtidens djurhälsa och djurvälfärd den 28 september.

Katt av rasen russian blue, en av riskraserna för diabetes.

Foto: Evor Rasehorn

Vi ger djuren deras rätta värde!

Snabba analyssystem och korrekta värden gör det möjligt att direkt fatta väl underbyggda beslut om vidare åtgärder. Dina patienter får ett proffsigt bemötande och rätt behandling utan onödig väntetid.

Med våra system mäter du enkelt hemoglobin (HemoCue® Hb 201+) eller bestämmer totala antalet vita blodkroppar (HemoCue® WBC) för snabb upptäckt och diagnos av bakteriella infektioner. Tillsammans ger värdena dig en bra bild av djurets hälsostatus.

Varför välja HemoCue?

- Svar direkt. Provsvar inom några minuter ger underlag för snabb diagnos.
- Enkla att använda. Sparar tid, arbete och pengar.
- Maximal flexibilitet. Bärbara instrument som är lätta att ta med.
- Stabila mätvärden. Korrekta mätvärden för korrekt behandling.

HemoCue AB | Box 1204 | SE-262 23 Ängelholm | Sverige
Tel: 077 570 02 10 | Fax: 077 570 02 12 | info@hemocue.se | hemocue.com
HemoCue - en del av the Radiometer Group

HEMOCUE®

NSM346SE-1150915

”Är man ledig, är man ledig”

Diskussion om tillgänglighet på årets RM

Sedan sex år tillbaka har Anställda Veterinärers Förening, AVF, fungerat som en självständig delförening inom Sveriges Veterinärförbund, SVF. Det har på flera plan inneburit stora fördelar som t ex mer ”muskler” i fackliga frågor, men det har också dykt upp en del organisatoriska knivigheter.

TEXT OCH FOTO: SUZANNE FREDRIKSSON

Att samtliga deltagare på RM ska vara med på bild har blivit en tradition. Varsågod, här är årets gäng.

Det här var en av de stora diskussionspunkterna under årets representantskapsmöte, RM. Ska AVF även fortsättningsvis vara en självständig förening med eget organisationsnummer? Ordföranden i AVF, Fredrike Ritter, är inte så säker på det. Inför RM hade hon tillsammans med övriga styrelseledamöter spaltat upp fördelar och nackdelar med den nuvarande organisationen.

Som främsta fördel nämns att engagemanget för fackliga frågor numera är tydligt, ”alla” vet var frågorna hör hemma och känner till AVF. Som en av de största nackdelarna nämns den lite oklara ekonomiska uppdelningen mellan AVF och SVF gällande administration och dylikt, undantaget juristernas löner. En sammanslagning med SVF där AVF skulle få samma ställning som Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap har idag skulle ge betydande besparingar, inte minst genom att slopa det årliga representantskapsmötet som kostar ca 100 000 kronor att genomföra. Men samtidigt förlorar man ett viktigt forum där enbart fackliga frågor diskuteras. Att genomföra en sammanslagning med SVF är ingenting man beslutar på en kafferast och förslaget befinner sig ännu i tankestadiet.

ÖKADE FÖRVÄNTNINGAR PÅ TILLGÄNGLIGHET

Anders Graneld och Jessica Berlin, veterinärförbundets jurister, gästade RM och pratade bland annat om vad arbetsgivaren kan kräva gällande anställdas ➤

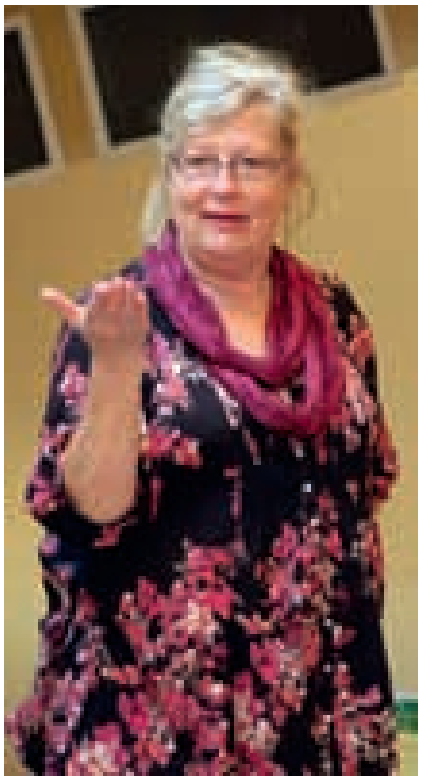

Hur ska vi ha det i framtiden? Ordförande Fredrike Ritter öppnade för diskussion.

tillgänglighet. Detta ämne gav upphov till en mängd exempel på hur man tolkar begreppet tillgänglig. Här följer några smakprov: mail klockan 22.00 med fråga/uppmaning att ta jour dagen därpå, schemaändringar meddelade på Facebook, förväntan att alltid svara i telefonen oavsett om man är i tjänst eller inte osv.

– Helt klart har förväntningarna på att personalen ska vara tillgänglig ökat, men få har gjort upp hur det ska regleras. Blir man störd under sin lediga tid ska ersättning utgå, sa Jessica Berlin.

STÖRNINGAR SKA ERSÄTTAS

En av delegaterna menade att det oftast inte är chefen som ringer utan kolleger som behöver hjälp och då är det svårt att säga nej. T ex får specialisterna på de stora djursjukhusen serva de mindre filialerna med goda råd alla tider på dygnet. Jessicas svar var solklart: oavsett vem som ringer ska störningen ersättas.

Men vad är rimlig ersättning? Anders Graneld svarade att helst ska man vara överens om ersättning, men om det inte finns någon överenskommelse har man rätt till en dag i kompensation. Men just då ringer telefonen, på den komplediga dagen. Är man lika ledig en kompdag som om det vore helg eller semester?

– Ja, ledighet är ledighet, fastslog Anders.

– Och angående schemaändringar så får man inte göra sådana när som helst, hur som helst. Dessa ska kommuniceras och aviseras minst 14 dagar i förväg, sköt Jessica in.

Samtalet gled sedan in på begreppet förtroendearbetstid, flexibilitet och hur lämpligt/olämpligt det är att ta med t ex journalskrivning hem.

– Jag känner en viss oro över att vi ska hamna i stämpelklocksträsket om vi inte kan vara flexibla och t ex svara i telefonen om det behövs, sa Åsa Lundgren.

– Flexibiliteten får inte gå så långt att man bryter mot lagen, påpekade Helen Loor och påminde sina kolleger om att journaler ska skrivas i anslutning till behandlingen.

OMVAL TILL FÖRTROENDEPOSTER

Utöver diskussionspunkterna avhandlades förstås föredragningslistan med sedvanlig formalia. Mötet kunde bland annat konstatera att ekonomin är god och att man inte behöver höja medlemsavgiften kommande verksamhetsår. Valen till de olika förtroendeposterna förflöt utan buller och bång och valberedningens förslag fann gehör på samtliga poster. Förslaget borgar för kontinuitet i arbetet då samtliga ledamöter ställde upp för ytterligare en mandatperiod. Dessa valdes på årets RM:

Vice ordförande Helen Loor, kassör Eleonor Fredler, ledamot Shwan Kareem, suppleant Magnus Algotsson, revisor Olle Rydell, revisorsuppleant Margareta Tervell.

Pågående mandatperiod har ordförande Fredrike Ritter, ledamöterna Kajsa Gustavsson, Ulrika Lind och Anna Bäckvall samt suppleanterna Lars-Erik Staberg och Katja Puustinen. ■

Fredrike Ritter kommer tillsammans med Johanna Habbe, ordförande i Företagande Veterinärers Förening, FVF, att prata om "Aktuella problem som drabbar medlemmarna" under årets plenarsession på Veterinärkongressen torsdagen 5 november 09.20–09.50 i Aulan.

Snabba och tillförlitliga provsvar med hjälp av högklassig analysteknik

- Veterinärmedicinskt, klinisk kemiskt laboratorium med diagnostik för smådjur och stordjur
- Omfattande testmeny, hög analyskapacitet
- Mer än 25 års erfarenhet i branschen
- Snabba svar, öppen telefonservice och rimliga priser
- Över 1000 kunder i hela Skandinavien

CaniLab-EquiLab

adress: Box 7065, 300 07 Halmstad tel: 035-22 81 40 e-mail: info@canilab.se hemsida: www.canilab.se

Promotionshögtid med klang och jubel

Den 3 oktober promoverades årets doktorer vid SLU: sex jubeldoktorer, fem hedersdoktorer och 53 doktorer efter avlagda prov. Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap kunde stoltsera med alla jubeldoktorerna, varav fem var veterinärer.

”Vår forskning rör inte bara teorier utan också utveckling av praktiska lösningar”, sade rektor Peter Högberg.

TEXT OCH FOTO:
JOHAN BECK-FRIIS

SLU anordnade den 3 oktober en för de fyra fakulteterna gemensam promotionshögtid. Promotionen är universitetets största årliga fest när nya doktorer och hedersdoktorer mottar bevisen på sin doktorsvärdighet: hatten eller lagerkransen, ringen och diplomet. Jubeldoktorerna får diplom som påminner om en 50-årig gärning efter doktorsexamen.

SLUs rektor Peter Högberg framhöll i sitt välkomstanförande att det inom universitetets ansvarsområden behövs både grundläggande forskning, för att flytta kunskapens gränser, och tillämpningsnära forskning för att kunna dra nytta av nya insikter. Rektorn underströk särskilt den tillämpade forskningens betydelse för att få konkreta förbättringar av bland annat jordbruk och djursjukvård. ”Vår forskning rör inte bara teorier utan också utveckling av praktiska lösningar”, sade han, kanske som ett svar på vårens statliga konkurrenskraftutredning som krävde fler tillämpade studier från SLU. ➤

Promotor Göran Andersson välkommade professor em Bo Appelberg till den exklusiva skaran av hedersdoktorer.

➤ I publiken satt såväl den nuvarande som den tidigare landsbygdsministern, bland ett flertal prominenta gäster.

VH-FAKULTETENS PROMOTION

VH-fakulteten var först ut med att promovera sina doktorer och presenterade alla sex av årets jubeldoktorer: professor em Bo Appelberg, professor em Bo Crabo (som inte kunde närvara), professor em Göran Hellekant, professor em Eero Juhani Tanhuapää, f distriktsveterinären Carl Bertil Thorell och professor em Per-Göran Knutsson (den ende agronomen i sällskapet). Promotorn Göran Andersson, professor i molekylär husdjursgenetik, var stolt över att kunna välkomna så många doktorer från den gamla veterinärhögskolan och lantbrukshögskolan till den exklusiva skaran av jubeldoktorer.

VH-fakulteten hade dessutom utsett två hedersdoktorer, som en uppskattning av deras ”betydelsefulla insatser inom veterinärmedicin och husdjursvetenskap”. Det var dels veterinären Brian Perry som idag är gästprofessor vid University of Oxford, England. Han utsågs till hedersdoktor framför allt för sin expertis inom epidemiologi och de ekonomiska konsekvenserna av husdjurens sjukdomar i utvecklings-

Agronom Gunnela Ståhle tog emot hedersdoktorshatten för sitt livsverk kring djurhälsa, djuromsorg och folkhälsa.

Rebecka Westin var en av de veterinärer som promoverades efter genomförd doktorsutbildning.

Ärkebiskop Antje Jackelén diskuterar etik med förtjänstmedaljören Bo Algers under uppsikt av Helena Röcklinsberg, SLUs universitetslektor i djuretik.

Landsbygdsminister Sven-Erik Bucht tackade för maten och framhöll att han var stolt att ha SLU i sin portfölj.

länder. Vid sin sida hade han agronomen Gunnela Ståhle som blev hedersdoktor för sitt arbete och engagemang i frågor som rör livsmedelsförsörjning, djurhälsa och folkhälsa.

Av de elva doktorer från fakulteten som promoverades efter avlagda prov var fyra veterinärer: Anna Druse, Kiram Kumar Jagarlamundi, Åsa Lundberg och Rebecka Westin. ”Avhandlingarna håller sammantaget hög internationell vetenskaplig kvalitet och det är med stolthet och tillförsikt vi idag kan promovera framtidens forskare inom veterinärmedicin och husdjursvetenskap”, sammanfattade promotor Göran Andersson.

FÖRTJÄNSTMEDALJÖR

I samband med promotionshögtiden delade SLU också ut medaljer till personer som gjort förtjänstfulla insatser. Tre personer fick utmärkelser under årets ceremoni varav den finaste, SLUs stora förtjänstmedalj, gick till veterinärprofessorn Bo Algers. Av motiveringen framgick att Algers forskning kring lantbruksdjurens hälsa, beteende och välfärd varit banbrytande. Han har framför allt studerat hur olika inhysningssystem påverkar djurens hälsa och möjligheter att utföra naturliga beteenden och har ”på ett förtjänstfullt sätt” verkat i flera internationella organisationer. Hans forskning har bland annat legat till grund för nya regelverk inom områden som djurtransporter och mobil slakt av nötkreatur. Bo Algers är också en flitig samhällsdebattör i frågor som rör djurvälfärd, berättade SLUs styrelseordförande Rolf Brennerfelt.

I sitt tacktal reflekterade pristagaren över att det varit en lång resa från att bli kallad rötägg av professorer på dåvarande Kungl Veterinärhögskolan till att få medalj av SLU. ”Medalj får man om man blir sedd och om det som ses blir uppskattat. Dagens SLU är en bra plattform för det fria ordet”, sade Bo Algers, som också lyfte fram sina medarbetares stora betydelse för en framgångsrik forskning.

ENSAMT UNDER NÄRINGSDEPARTEMENTET

Festligheterna avslutades traditionsenligt med middag och bal på Uppsala slott, där de nypromoverade doktorerna och deras anhöriga kunde roa sig kungligt. Landsbygdsminister Sven-Erik Bucht tackade för maten och framhöll att han var stolt att ha SLU i sin portfölj. Universitetet är ensamt om att ligga under näringsdepartementet, vilket landsbygdministern tyckte är en styrka. Om den bedömningen stämmer får framtiden utvisa men framtidstron verkade god hos festdeltagarna. ■

NYHET!

Spotinor® Rx

Deltametrin 10 mg/ml. Spot on lösning till nöt och får

MOT EKTOPARASITER HOS NÖT OCH FÅR

	Får				
	Sårflugor	Fästingar	Sugande/ bitande löss	Stora fårlusen	Lamm fästingar
Spotinor®	✔	✔	✔	✔	✔

	Kött och mjölkproducerande nöt		
	Störande flugor	Bitande löss	Sugande löss
Spotinor®	✔	✔	✔

✔ ***Bovicola bovis***
✔ ***Solenopotes capillatus***
✔ ***Linognathus vituli***
✔ ***Haematopinus eurysternus***
✔ ***Musca species***
✔ ***Hydrotaea irritans***
✔ ***Stomoxys calcitrans***
✔ ***Lucilia spp***
✔ ***Ixodes ricinus***
✔ ***Linognathus ovillus***
✔ ***Haematobia irritans***
✔ ***Bovicola ovi***

- Spotinor® innehåller som aktiv ingrediens **Deltametrin** , en syntetisk pyretroid. Den tillhör andra generationens pyretroider med förbättrad stabilitet, minskad känslighet för nedbrytning av solljus och biologisk nedbrytning samt med en ökad insekticid verkan.
- Deltamethrin är ett potent nervgift för insekter och ger en "**knock out**" effekt.

Förpackningar: 250 ml (doskopp). 1 L och 2,5 L.
Kräver dospistol Vnr 763287 (apotek/Oriola)

Karenstider
Nötkreatur: Kött och slaktbiprodukter: 17 dagar
Mjölk: 0 timmar
Får: Kött och slaktbiprodukter: 35 dagar
Mjölk: Ej tillåtet för användning till tackor som producerar mjölk för human konsumtion.

För ytterligare information se Fass.se.
Senaste godkända SPC: 2014-11-13.
Läs bipacksedel före användning

Tel: 018 - 57 24 30/31/34
info@n-vet.se www.n-vet.se

N-vet LÄKEMEDEL

noterat

Rauni Niskanen ny avdelningschef vid SVA

Veterinär Rauni Niskanen började som avdelningschef vid SVA den 29 september, rapporterade myndigheten i ett pressmeddelande dagen innan. Hon får ansvar för den verksamhet som arbetar med bakteriologi, virologi och parasitologi.

Foto: Göran Ekeberg

Rauni Niskanen är ny avdelningschef vid SVA från och med 29 september.

– SVA är en expertmyndighet med mycket kunskap, ett bra arbetsklimat och medarbetare som brinner för sitt jobb. Att få komma hit är en ny spännande utmaning och jag är glad och förväntansfull, säger Rauni Niskanen. Hon kommer närmast från Livsmedelsverket där hon som chef för livsmedelskontrollen under många år utvecklat och moderniserat processer, arbetssätt och kontrollmetodik.

– Jag är väldigt nöjd med att vi nu kan hälsa Rauni välkommen till SVA. Hon har inte bara en gedigen chefserfarenhet utan också en bred sakkunskap inom vårt verksamhetsområde, säger generaldirektör Jens Mattsson, SVA.

Rauni Niskanen är i grunden veterinär och docent, hon har också varit lärare, forskare och chef vid SLU.

Komparativ studieresa

Livsmedelsäkerhetsundervisningen för veterinärstudenter i Danmark

I egenskap av lärare i livsmedelssäkerhet för svenska veterinärstudenter gjorde författaren en studieresa till Köpenhamn och sin danska motsvarighet. Hon sammanfattar i artikeln sina intryck och jämför momenten i den danska undervisningen med den svenska.

MADELEINE MOAZZAMI, leg veterinär, universitetsadjunkt*

Som lärare i livsmedelssäkerhet på Institutionen för biomedicin och veterinär folkhälsa på SLU åkte jag i slutet av september till Köpenhamn på ett Erasmuslärarutbyte några dagar. Eftersom en del av min undervisning är på slakteri var jag främst intresserad av att åka till slakterierna som de danska veterinärstudenterna besöker. Mitt mål var att genom utbytet kunna få tips, som i sin tur kan förbättra vår undervisning i Sverige.

Det första besöket var på slakteriskolan UCR (Slagteriskolen Uddannelsecentret i Roskilde). Där fanns ett litet svinslakteri där man utbildar slakteripersonal. Den studentgrupp jag var med den dagen bestod av 18 veterinärstudenter med en lärare (i Sverige består varje grupp på slakteriet av maximalt fem studenter). De delades upp i tre grupper om sex personer för postmortem besiktning: en grupp besiktigade slaktkropp, den andra mage-tarm och den tredje hjärt-lungslag, njurar, lever etc. Grupperna roterade mellan de tre stationerna och läraren gick runt och svarade på frågor från de olika grupperna. Den praktiska delen varvades med teori där studenterna tillsammans med läraren bland annat gick igenom bedömning av patologiska förändringar. Vi har liknande övningar i Sverige. Senare på eftermiddagen fick studenterna hjälpas åt att hitta 13 lymfknutor på några svinslaktkroppar.

På slakteriskolan UCR (Slagteriskolen Uddannelsecentret i Roskilde) finns ett litet svinslakteri där man utbildar slakteripersonal.

BESIKTNINGSTRÄNING

Resan gick vidare till ett annat slakteri, i Slangerup. Där slaktades flera djurslag men vi var bara där när nötkreaturslakt pågick. Studenterna fick se bedövning och avlivning av ett djur. I Sverige får studenterna, om de själva vill, bedöva djur med bultpistol inom Livsmedelssäkerhetsdelen av utbildningen.

Sedan fick de danska studenterna stå i en kyl och besiktiga organ och slaktkroppar. Denna dag var det fler studenter än vanligt på plats (elva stycken) och det kändes trångt. Efter en rast och en kort genomgång om hur man hittar sju olika lymfknutor på nötkreaturslaktkroppar, fick studenterna leta fram dessa.

Ett begrepp som jag för första gången kom i kontakt med under resan var ”deboning”, vilket innebär att man rensar bort ryggraden på grisar med kroniska abscesser, dvs även de ryggkotor som inte innehåller några. I Sverige förekommer oftast bara lokalt och totalt otjänlig-

Den praktiska delen av undervisningen innehöll bland annat moment där studenterna fick hjälpas åt att hitta lymfknutor på svinslaktkroppar.

förklarande vid beslut om otjänligförklarande av kött.

I Danmark läggs stor vikt vid att hitta och besiktiga lymfknutor. Studenterna fick lära sig göra en utvidgad besiktning, främst vid misstanke om tuberkulos. I Sverige lär sig studenterna främst att hitta de lymfknutor som står med i besiktningsgången för de olika djurslagen (enligt Livsmedelsverket). Fokus på en utvidgad besiktning av lymfknutor anses inte relevant i Sverige, då risken att ett djur har tuberkulos är minimal.

NYTTIGT STUDIEBESÖK

Det var en nyttig upplevelse att besöka Danmark. Jag hade en bild av att det skulle finnas många och stora slakterier där med tanke på deras kända svinproduktion, men fick veta att många grisar transporteras till Tyskland där de slaktas.

Det kanske är därför jag fick uppleva att de hade mindre undervisningsresurser inom Livsmedelssäkerhet i Danmark och studenterna fick vara färre dagar på slakteriet än i Sverige. Trots det var jag imponerad över hur bra läraren på slakteriet hanterade ansvaret över ett så stort antal studenter.

Till sist vill jag tacka Marianne Halberg Larsen, lärare och kursansvarig för Livsmedelssäkerhetskursen på Universitetet i Köpenhamn som gjorde det här besöket möjligt.

***MADELEINE MOAZZAMI,** leg veterinär, universitetsadjunkt, Institutionen för biomedicin och veterinär folkhälsa, Sveriges lantbruksuniversitet, Box 7036, 750 07 Uppsala.

Institutionen för Kliniska Vetenskaper (KV), SLU anordnar

KURS I Artificiell insemination, häst

Tid: 15–19 februari 2016 + praktikvecka vid utvalt stuteri

Plats: SLU , Uppsala

Målgrupp: Ansvarig veterinär vid stuteri med seminverksamhet. Sökanden bör ha minst 1 års yrkeserfarenhet.

Antal deltagare: 15 deltagare (minst 14, max 18).

Kursavgift: 16 000 kr (exkl. kostnader för praktikvecka samt mat och logi), moms tillkommer

Föreläsare: Prof, Dipl ECAR Anne-Marie Dalin, prof Jane Morrell, docent Lena Malmgren och VMD Kerstin Darenius med flera.

Kursansvarig: Anne-Marie Dalin

Ansökning till kursen skickas till Susanne Pettersson, Inst för KV, Administrationen, Box 7054 SLU, 750 07 Uppsala eller via e-mail susanne.pettersson@slu.se.

Ansökningarna ska vara inkomna senast den 6 december 2015. I ansökan skall anges namn, personnummer, adress, telefonnummer, år för avlagd examen samt motiv för önskan att gå kursen, arbetsgivarens namn (och faktureringsadress) alternativt namn på egen firma.

Kamratgåvan – en hundraårig omtanke

Veterinärernas Kamratgåva har nu funnits i 100 år. Den bygger på att varje medlem förbinder sig att vid medlems frånfälle betala 40 kronor till efterlevande maka eller barn. En förtroendenämnd förvaltar Kamratgåvan tillsammans med en revisionsbyrå.

MARIE STERNING, leg veterinär, VMD och **SVEN-OVE OLSSON,** leg veterinär*

1902 hade 145 veterinärer anslutit sig till kamratgåvan, som fick sin slutliga form 1915. Bilden visar deltagarna i en kurs för äldre veterinärer 1903. Foto från Svensk Veterinärhistoria i ord och bilder.

Redan vid Svenska Veterinärläkarföreningens årsmöte 1898 föreslog distriktsveterinär Axel Ringström att varje medlem skulle förbinda sig att vid medlems frånfälle betala 10 kronor till efterlevande maka eller barn. 1902 hade 145 veterinärer anslutit sig till gåvan och 1915 fann ”Veterinärernas Kamratgåva” sin nuvarande form. Veterinärernas Kamratgåva har alltså mycket gamla anor.

Kamratgåvan har alltid värderats högt av medlemmarna/löftesgivarna. Den skapar en ”vi-känsla” genom denna vänskapliga handling från en medlem till en annan i en kår där man vill värna om varandra och även tänka på anförvanterna, när en kollega gått ur tiden. Den sedan länge bortgångne professorn Eric Åkerblom var verkställande ledamot i Kamratgåvan under åren 1938–1966. Han kunde som få tala om ”kamratgåvans utomordentligt vackra klang!” Det ➤

säger mycket om vad det är frågan om: en varm och god idé som är väl värd att bevara och förvalta.

IDEELLT ARBETANDE FÖRTROENDENÄMND

Kamratgåvan förvaltas av en ideellt arbetande förtroendenämnd bestående av löftesgivare. En ledamot i förtroendenämnden får inte vara äldre an 70 år. Förtroendenämnden utser inom sig ordförande och en verkställande ledamot som ansvarar för löpande ärenden tillsammans med Wiklands Revisionsbyrå, Uppsala, som också reviderar verksamheten och räkenskaperna. Nuvarande ordförande är Marie Sterning och verkställande ledamot Hans Gustafsson.

Gåvan motsvarar verkligen sitt namn. I brev, telefonsamtal eller tackkort uttalas tacksamhet mot makens eller makans kolleger, som på detta sätt låter höra av sig i en av livets svåra stunder. Det finns anförvanter, icke veterinärer, som framfört att de i sina yrkeskretsar inte hört talas om något motsvarande. Många av Kamratgåvans löftesgivare uppskattar särskilt att de på detta anspråkslösa sätt kan göra något för en kollega som man kanske tappat kontakten med.

BLYGSAM KOSTNAD

Gåvans storlek per dödsfall, i genomsnitt tolv per år, är idag 40 kronor. Löftesgivarna debiteras som regel en till två gånger per år. Om antalet dödsfall är väsentligt färre än beräknat ett år blir det endast en debitering året därefter. Kamratgåvan bygger på förhållandet att dessa penningbelopp som gåva är skattefria. Gåvans storlek, som bygger på kollegers villighet att vara löftesgivare, uppgår för närvarande till ca 10 000 kronor (efter avdrag för administrativa kostnader) och ska inte tas upp i bouppteckningen. Utbetalningen till medlems efterlevande (make/maka, barn eller testamentariskt förordnad person) sker så snart som möjligt efter meddelande om dödsfallet. Förtroendenämnden vill gärna hålla kåren informerad om Kamratgåvans verksamhet och existens. Läs gärna mer på www.kamratgavan.se

Veterinärernas Kamratgåva är en del av vårt veterinära kulturarv och en levande del av vår veterinära historia. Vår förhoppning är även att den kommer att finnas under lång tid framöver. Många i vår kår ställer upp bakom Kamratgåvans vackra tanke. Skulle inte du också vilja göra det, du som ännu inte gått med? Du kan göra det senast det kalenderår du fyller 45 år.

*MARIE STERNING, leg veterinär, VMD, Åskmolnsvägen 12, 743 35 Storvreta.
SVEN-OVE OLSSON, leg veterinär, Snösvängen 6, 633 59 Eskilstuna.

PURINA
PRO PLAN VETERINARY DIETS

NY FÖRPACKNING. SAMMA INNEHÅLL!

VI LÅTER RESULTATET TALA FÖR SIG SJÄLV

Kliniska dieter baserade på resultat

Vårt kompletta sortiment för katter och hundar täcker alla foderresponsiva tillstånd. Baserat på den senaste forskningen inom näringslära samt med sin höga smaklighet kommer det att leverera resultat du kan lita på.

Kontakta Nestlé Purina för ytterligare information på purina.vetdiets@purina.nestle.com

PURINA
Your Pet, Our Passion.

Reseberättelse

International Research Forum for Game Meat Hygiene

I mitten av september anordnades i Edinburgh ett internationellt möte för forskare i livsmedelshygien för viltkött. Artikeln sammanfattar resultat och diskussioner från konferensen.

ARJA HELENA KAUTTO, leg veterinär, senior veterinärinspektör, specialist i livsmedelshygien*

Vart tredje år ordnas en sammankomst för forskare och andra intresserade rörande frågor kring livsmedelssäkerhet för kött från vilda djur. I år ägde detta möte rum den 10–11 september vid The Royal (Dick) School of Veterinary Studies, University of Edinburgh (Figur 1). Deltagare från de flesta europeiska länder och även Sydafrika var närvarande. Stämningen var informell trots den fina inramningen.

En nestor inom branschen i Storbritannien, John Fletcher, presenterade sin verksamhet inom hjortindustrin i Skottland och dess positiva effekter för landsbygdens utveckling. Enligt honom var det redan på 1200-talet som de första parkerna med hjortar för jakt grundades i Skottland. Det går faktiskt fortfarande att se spåren av de stenmurar som omgärdade dessa parker. Under 1960-talet gjordes en analys av de ekonomiska förutsättningarna för fårnäringen och det visade sig att fårfarmare med besättningar av genomsnittsstorlek i Skottland inte kunde försörja sig utan statligt stöd. Nya idéer behövdes för att skapa möjligheter för folk på landet och hägnad hjort fick en central roll i detta. Idag är hjortnäringen stark i Skottland och avelsdjur levereras runt om i världen (Figur 2). Det är från Skottland de första avelsdjuren till Nya Zeeland kom på 1970-talet. Idag är hägnad hjort den näst mest inkomstbringande verksamheten inom animalieproduktionen i Nya Zeeland, efter mjölkproduktionen.

Foto Aria Helena Kautto

Figur 1. *The Royal (Dick) School of Veterinary Studies ligger en halvtimmes bussresa utanför Edinburgh. Skolan grundades av William Dick 1823 och klassades som den bästa veterinärhögskolan i Storbritannien 2014. Forskningsinstitutet Roslin som är del av högskolan är känt för kloningen av fåret Dolly.*

NATTSLAKT OCH FASANJAKT

Helt andra mängder av hjortdjur och fullständigt annorlunda förhållanden beskrevs när deltagarna fick lyssna på ett föredrag av Leslie Hoffman, veterinär från Sydafrika. Han berättade att slakten av hägnade djur ofta utförs under natten på grund av den lägre utetemperaturen. Leslie presenterade på ett mycket bra sätt hur hjorthanteringen, både för vilda och hägnade djur, går till i Sydafrika. Han har publicerat åtskilliga artiklar och hans arbeten går att finna genom sökning inom vetenskaplig litteratur.

Under den mikrobiologiska delen av mötesdagarna rapporterades att det finns parasiter som blivit vanligare hos hjortdjuren på den norra hemisfären under de senaste decennierna. Nematoder, som dominerar, är dock främst produktionsrelaterade och orsakar inga folkhälsoproblem idag.

Vidare fick vi höra om fågeljakten i Skottland. Det skjuts 3,5 miljoner fåglar under jakter i Skottland varje år men enbart ca 700 000 kommer till vilthanteringsanläggningar. Dessa ses som en biprodukt från jaktskytte. De flesta av fåglarna går direkt till konsument. *Campylobacter jejuni* och *coli* återfinns hos fasaner i Skottland och betraktas som möjliga källor för humana fall av campylobakterios (Figur 3). Det är en fara ➤

FIGUR 2. *Idag är hjortnäringen stark i Skottland och avelsdjur levereras runt om i världen.*

FOTO ARJA HELENA KAUTO

FOTO DAVID MONNIAUX

FIGUR 3. Campylobacter jejuni *och* coli *återfinns hos fasaner i Skottland och betraktas som möjliga källor för humana fall av campylobakterios.*

➤ som även företagen i Sverige måste vara medvetna om genom att ställa krav på en säker råvara från leverantörer av fasan. Dock är fortfarande tama fjäderfä den huvudsakliga källan för *Campylobacter*-smitta hos människa.

Nuvo 5 är en kompakt enhet som levererar upp till 5 liter syrgas som kan användas på din veterinärklinik.

Nuvo 5 erbjuder många fördelar jämfört med att ha en syrgasflaska på din praktik.

- Stora besparingar
- Lätt att använda
- Flexibel design
- Tillförlitlighet och kvalitet
- Minskad manuell hantering

www.gcegroup.com
Tel: 040 388 300
Email: sales.nordic@gcegroup.com

gce

DJURVÄLFÄRDSPLANERING AV VILTUPPFÖDNINGEN

Hepatit E har visat sig förekomma hos människa i fyra olika genomtyper, varav två även finns hos djur. Genom fylogenetiska studier av gensekvenser har man kunnat se att infektion med hepatit E-virus (HEV) är en zoonos. Bland de djur som kan agera källa för den humana smittan finns hjort, kanin och vildsvin. Smittvägen är oral genom fekalier eller otillräckligt värmebehandlat kött. I Skottland satsar man nu på att få en bättre bild av HEV-situationen bland de vilda djuren och planer på riskhantering finns.

Andra dagen började med presentationer om köttkvalitet. Fettsammansättning hos viltkött och hanteringens betydelse för kvaliteten diskuterades. Hälsoprogram och välfärdsplanering för uppfödning av fåglar som sedan släpps ut för jakt i Storbritannien presenterades. Åtgärderna utförs som ett sätt att öka handelns och konsumentens positiva känsla för jakt och för vilt som säker mat. Djurskyddsfrågan är viktig i dessa sammanhang. Vidare berördes problematiken kring insamling av prover från vilt. Vilka prover man ska ta och hur de ska kunna nå laboratoriet i tillräckligt bra skick är frågor som måste lösas i planeringsstadiet i varje projekt. Olika

Figur 4. *På hjortfarmen norr om Edinburgh gick hjortarna i hägn med hisnande utsikt nära gården.*

Foto Arja Helena Kautto

typer av analyser kräver olika typer av prover. Vissa gånger är det helblod, andra gånger serum som gäller. Nya analystekniker ställer nya krav. Ibland behövs även tillstånd från myndigheter. Målet är att kunna ta så små prover som möjligt och så enkelt som möjligt.

VILTKÖTTHYGIEN

Ett av föredragen redovisade hur man vid Wiens veterinärhögskola genomfört undersökningar om antibiotikaresistens bland vilda djur. Vanliga kommensala bakterier med antibakteriell resistens har återfunnits bland viltet. Tydligt är att vilda djur som lever nära större samhällen, djurbesättningar och närliggande vattendrag har högre förekomst av dessa bakterier än viltet i glesbygd. Det är dock bara vissa fylogenetiska grupper av exempelvis *Escherichia coli* som bär på resistensgener.

Vid Helsingfors universitet på institutet för ”Food Chain and Health” forskas bland annat på viltkötthygien. Veterinären Mikaela Sauvala har studerat pH-värden och mikrobiologisk kvalitet på älgkött i sitt doktorandprojekt, som hon redogjorde för. Variation mellan olika älgar visade sig vara stor. Bra mikrobiologiska resultat kunde uppnås även under krävande förhållanden men varm väderlek och långa eftersökstider medförde ofta sämre resultat. Studierna visade vidare att zoonotiska bakterier var närvarande på slaktkropparna. Högt pH-värde i djurens muskulatur efter långa jakttider kan ge förutsättningar för bakteriell försämring av köttkvaliteten. Resultaten visade egentligen inget nytt men det är bra med vetenskaplig dokumentation för att kunna ge väl underbygd information till jägare och vilthanteringsanläggningar.

POSTERSESSION OCH STUDIEBESÖK

Postersessionen innehöll tolv presentationer som berörde ammunitionsbly i viltet, VTEC-problematiken, parasiter och mikrobiologisk kvalitet på viltköttet. ”Reindeer – wild game ante and post mortem?” (av undertecknad, Ivar Vågsholm och Rauni Niskanen) där vi presenterade resultaten från vårt projekt med lekmannabesiktning av bukorgan (utan njure och lever) hos ren. Sammanställningen rönte stort intresse och vann omröstningen om konferensens bästa poster.

Studiebesök gjordes avslutningsvis på en hjortfarm norr om Edinburgh där vi fick se slakt av kronhjortshindar på nära håll. Lokalerna var av god standard och där slaktades även andra djur som nöt och får i liten skala. Hjortarna gick i hägn nära gården med hisnande utsikt (Figur 4).

Skottland bjöd på sitt bästa väder och Edinburgh som stad gav en mycket fin omgivning till mötet, oavsett om föreläsningarna hölls utanför staden på campus eller mer centralt i äldre delar av universitetet.

*ARJA HELENA KAUTTO, leg veterinär, senior veterinärinspektör, specialist i livsmedelshygien, Livsmedelsverket, Bjurfors 92, 931 96 Skellefteå.

Val 2015

Kandidater till fullmäktige

Inför valet av fullmäktigeledamöter i Sveriges Veterinärförbund för mandatperioden 2016–2017 presenteras här de nominerade kandidaterna.

Mellan den 5 och 20 november pågår direktval i Sveriges Veterinärförbund då fullmäktigeledamöter för mandatperioden 2016–2017 ska utses genom röstning bland medlemmarna. Val av övriga förtroendemannaposter i förbundet och sällskapet kommer att göras av fullmäktigemötet 2016. Valberedningen lämnar förslag till kandidater men förbundets föreningar, sällskapets sektioner och enskilda medlemmar kan också nominera kandidater.

Röstningen om fullmäktigeledamöter är enkel och sker elektroniskt via en direktlänk som medlemmar i SVF kommer att få i ett e-postmeddelande eller hittar på förbundets hemsida www.svf.se. Den medlem som inte har meddelat förbundskansliet sin e-postadress kan göra det till kansli@svf.se. Av de nominerade kommer de 15 personer som får flest röster att utgöra ordinarie ledamöter och de övriga suppleanter.

Följande personer är nominerade som ledamöter till SVFs fullmäktige 2016–2017:

Namn: Magnus Algotsson
Bor: Hagby
Födelseår: 1964
Veterinärexamen: 1993
Nuvarande sysselsättning/anställd: Welfare-veterinär för Guldfågeln AB i Mörbylånga, universitetsveterinär vid Linnéuniversitetet i Kalmar.
Tidigare veterinär sysselsättning: Vikarie inom DV fram till omorganisationen, besiktningsveterinär vid Livsmedelsverket, distriktsveterinär i Karlskrona/Kalmar, stuteriveterinär, djurparksveterinär, laboratorieveterinär på Kalmar hushållningssällskap, officiell veterinär vid Livsmedelsverket i Kalmar, kurslärare i djurskydd och farmakologi på Linnéuniversitetet i Kalmar.

Namn: Caroline Almroth
Bor: Alvesta
Födelseår: 1976
Veterinärexamen: 2008
Nuvarande sysselsättning/anställd: Distriktsveterinärerna.

Namn: Agneta Andersson
Bor: Eneryda
Födelseår: 1977
Veterinärexamen: 2005
Nuvarande sysselsättning/anställd: Veterinärkonsulent Vetmedic.
Tidigare veterinär sysselsättning: Distriktsveterinär 2005–2013.
Veterinära förtroendeuppdrag: Tidigare adjungerad till styrelsen DVF som huvudskyddsombud under delar av 2013. Inget uppdrag för närvarande. Ersättare i SVF-fullmäktige 2014–2015.

Namn: Maria Averstad
Bor: Stockholm
Födelseår: 1985
Veterinärexamen: 2011
Nuvarande sysselsättning/anställd: Universitetsveterinär vid Karolinska Institutet sedan 2012.
Tidigare veterinär sysselsättning: Distriktsveterinär.

Namn: Marie Baaz
Bor: Kvibille
Födelseår: 1973
Veterinärexamen: 2000
Nuvarande sysselsättning/anställd: Distriktsveterinärerna i Halmstad.
Tidigare veterinär sysselsättning: Vikarierat som besiktningsveterinär vid KLS Kalmar och som länsveterinär i Hallands län.
Veterinära förtroendeuppdrag: Ledamot och ordförande för SYVF. Nuvarande huvudskyddsombud för Distriktsveterinärerna.

Namn: Codruta Barbos
Bor: Svenljunga
Födelseår: 1962
Veterinärexamen: 1986 i Rumänien och 2001 i Sverige.
Nuvarande sysselsättning/anställd: Privatpraktiserande, delägare i Veterinärerna i Svenljunga.
Tidigare veterinär sysselsättning: Distriktsveterinär och även handläggare för djursjukvårdare på DV Svenljunga.
Veterinära förtroendeuppdrag: Tidigare skyddsombud och hygienombud på DV Svenljunga och nu på Veterinärerna i Svenljunga.

Namn: Åsa Bergström
Bor: Tibro
Födelseår: 1972
Veterinärexamen: 1999
Nuvarande sysselsättning/anställd: Privatpraktiserande, Tibro Nya Veterinärstation.
Tidigare veterinär sysselsättning: Djurhälsoveterinär Skara Semin 1999–2002, distriktsveterinär i Tibro 2002–2013.
Veterinära förtroendeuppdrag: Tidigare förtroendevald i DVF, huvudskyddsombud DV, RM-delegat inom AVF och delegat i SVFs fullmäktige.

Namn: Malin Burbeck
Bor: Lindesberg
Födelseår: 1972
Veterinärexamen: 2004
Nuvarande sysselsättning/anställd: Distriktsveterinär i Hallsberg.
Tidigare veterinär sysselsättning: Distriktsveterinär i Bergslagen, tf distriktsveterinär i bland annat Linköping och Norrköping.
Veterinära förtroendeuppdrag: Suppleant i DVF.

Namn: Anna Bäckvall
Bor: Umeå
Födelseår: 1977
Veterinärexamen: 2003
Nuvarande sysselsättning/anställd:
Distriktsveterinär i Vännäs.
Veterinära förtroendeuppdrag:
Fullmäktigeledamot vid SVFs fullmäktige, RM-delegat inom AVF, ledamot i AVFs styrelse fr o m 2015, tidigare styrelseledamot i DVF och sedan 2014 ordförande i DVF.

Namn: Christine Börjesson
Bor: Hovmantorp
Födelseår: 1957
Veterinärexamen: 1989
Nuvarande sysselsättning/anställd:
Privatpraktiserande veterinär (häst och nöt) sedan 2011.
Tidigare veterinär sysselsättning:
Distriktsveterinärvikarie i Kronobergs län 1989–1994, djurhälsoveterinär vid Blekinge Kronobergs Husdjurstjänst 1994–2003, distriktsveterinär i Växjö 2003–2011.
Veterinära förtroendeuppdrag:
Vice sekreterare i DVF 2005–2008.

Namn: Sandra Draaisma
Bor: Umeå
Födelseår: 1978
Veterinärexamen: 2009
Nuvarande sysselsättning/anställd:
Distriktsveterinär sedan 2009, numer i Vännäs.
Veterinära förtroendeuppdrag:
Skyddsombud 2009–2013 DVO Karlskrona och sedan nyligen åter skyddsombud. Kandiderar för en förtroendepost inom DVFs styrelse som suppleant.

Namn: Stefan Ekwall
Bor: Årsta
Födelseår: 1958
Veterinärexamen: 1999
Nuvarande sysselsättning/anställd:
Distriktsveterinär.
Tidigare veterinär sysselsättning:
Distriktsveterinär sedan examen.

Namn: Kerstin Erlandsson
Bor: Nybro
Födelseår: 1965
Veterinärexamen: 2000
Nuvarande sysselsättning/anställd:
Djurhälsoveterinär på Växa Sverige med placering i Kalmar.
Tidigare veterinär sysselsättning:
Länsveterinär på Länsstyrelsen i Kalmar län mellan 2006–2015, privatpraktiserande stordjursveterinär på Kalmar Veterinärstation.
Veterinära förtroendeuppdrag:
Delegat på AVFs representantskapsmöte 2008–2009, i övrigt ny i fackliga sammanhang.

Namn: Ulrika Forshell
Bor: Uppsala
Födelseår: 1969
Veterinärexamen: 2004
Nuvarande sysselsättning/anställd:
KAM, Bayer AB, 2013
Tidigare veterinär sysselsättning:
Universitetsveterinär på Karolinska Institutet, officiell veterinär vid Livsmedelsverkets gränskontroll i Stockholm, distriktsveterinär i Eskilstuna, laboratorieveterinär vid Sektion för parasitologi, SVA (2008–2013).
Veterinära förtroendeuppdrag:
Aktiv under flera år i SYVFs styrelse. Adjungerad till styrelsen, SVS Sektion för veterinär folkhälsa 2013.

Namn: Zandra Jakobsson
Bor: Katthammarsvik
Födelseår: 1984
Veterinärexamen: 2011
Nuvarande sysselsättning/anställd:
Distriktsveterinärerna, Gotland.
Veterinära förtroendeuppdrag:
Nuvarande suppleant DVF.

Namn: Sari Köttö
Bor: Köping
Födelseår:1984
Veterinärexamen: 2012
Nuvarande sysselsättning/anställd:
Studerande vid Masterprogrammet i Global hälsa, Karolinska Institutet samt klinikveterinär vid Evidensia Djurkliniken Västerås.
Tidigare veterinär sysselsättning:
Klinikveterinär Evidensia Nyköping, klinikveterinär Nordvärmlands Smådjurspraktik.

Namn: Jenny Lundström
Bor: Tobo
Födelseår: 1967
Veterinärexamen: 1993, VMD 2000
Nuvarande sysselsättning/anställd:
Egenföretagare, djurvälfärd, antibiotikaresistens.
Tidigare veterinär sysselsättning:
Ledare för nationella obduktionsverksamheten vid Svenska Djurhälsovården 2001–2015, adjunkt vid institutionen för patologi SLU 2000–2001, doktorand vid institutionen för patologi 1994–2000.

Namn: Lena Malmgren
Bor: Lidingö
Födelseår: 1953
Veterinärexamen: 1978
Nuvarande sysselsättning/anställd:
Veterinärmedicinsk chef på MSD Animal Health sedan 2010.
Tidigare veterinär sysselsättning:
Arbetade som distriktsveterinär ett par år efter examen, kvällspraktik på smådjursmottagning. Arbetar som stuteriveterinär. Anställd på SLU, Inst för obstetrik och gynekologi (lärar-/forskartjänst inom hästreproduktion) 1981–1999. Produktchef på läkemedelsföretaget Schering-Plough Animal Health 1999–2007. Veterinärmedicinsk chef på Intervet/Schering-Plough 2007–2010.

Namn: Anna-Karin Merin
Bor: Harlösa
Födelseår: 1970
Veterinärexamen: 1996
Nuvarande sysselsättning:
Distriktsveterinär Flyinge sedan 2000, klinikchef sedan 2011. Sitter i rullstol efter ridolycka hösten 2013 så arbetar endast som klinikchef i Flyinge och har ➤

SVFs och Agrias understödsfonder

Medel ur förbundets understödsfond och Agrias understödsfond för veterinärer utdelas i form av understöd till hjälpbehövande veterinärer och deras efterlevande.

Ansökningsblankett och närmare upplysningar kan erhållas av förbundskansliet, tel 08-545 558 20, e-post office@svf.se.

Skriftlig ansökan skickas till Sveriges Veterinärförbund, Box 12 709, 112 94 Stockholm.

andra uppdrag för DV centralt, sittande i Flyinge.
Tidigare veterinär sysselsättning: Distriktsveterinär vid flertal mottagningar i Skåne, slakteritjänst i Kävlinge, privat praktik i Smedstorp.
Veterinära förtroendeuppdrag: Involverad för facket tidigare.

Namn: Lotta Persson
Bor: Gotlands Tofta
Födelseår: 1950
Veterinärexamen: 1992, specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar.
Nuvarande sysselsättning/anställd: Egen praktik.
Tidigare veterinär sysselsättning: Distriktsveterinär, veterinärinspektör på Livsmedelsverket, SVA-epizootologen, klinikveterinär på Albano, länsveterinär på Gotland, distriktsveterinär Roma, Gotland.

Namn: Linnea Ros
Bor: Östra Frölunda
Födelseår: 1987
Veterinärexamen: 2014
Nuvarande sysselsättning/anställd: Delägare i Veterinärerna i Svenljunga AB.
Tidigare veterinär sysselsättning: Anställd på Distriktsveterinärerna Forsheda, innan dess sommarvikariat på Hallands djursjukhus.

Namn: Anestis Simeonidis
Bor: Vendelsö
Födelseår: 1971
Veterinärexamen: 2000, specialistkompetens i sjukdomar hos hund och katt, auktoriserad ögonlysare samt aspirant steg II i specialisering oftalmologi.
Nuvarande sysselsättning/anställd:

Löneenkäten – vi behöver din hjälp

Årets löneenkät från Sveriges Veterinärförbund finns nu tillgänglig via SVFs hemsida (www.svf.se) och "Löneenkäten" i högerspalten. Enkäten är mobilanpassad om du föredrar att besvara den i mobilen. Fyll i den redan idag.

Prestation, ansvar och kompetens ska löna sig. Det är en utgångspunkt för oss i förhandlingar, i vår opinionsbildning och när vi ger dig råd som medlem.

Du tjänar på att SVF har bra lönestatistik så att vi kan ge dig god vägledning i lönefrågor. Det får vi genom att så många som möjligt svarar på vår årliga löneenkät. Jag hoppas därför att du vill ta dig tid att svara.

Vår lönestatistik är känd för att hålla hög kvalitet och ge en trovärdig bild över våra medlemmars löner. Ska vi behålla den kvaliteten är vi beroende av en hög svarsfrekvens på löneenkäten. Dina uppgifter behandlas naturligtvis konfidentiellt.

Stort tack för din medverkan.

Jessica Berlin, jessica.berlin@svf.se
Arbetsrättsjurist, SVF

Vad kan du göra i Saco Lönesök?

- Studera lönenivån och -spridningen för olika åldrar, examensår, utbildningar, yrken, befattningar, sektorer och regioner.
- Studera ingångslöner och löneutveckling för olika yrken.
- Jämföra din lön med andra kolleger och andra akademiker.
- Skräddarsy statistik utifrån dina egna behov.
- Spara eller skriva ut tabeller och diagram.

När har du nytta av Saco Lönesök?

- När du söker nytt jobb.
- När du ska ha lönesamtal.
- När du får en ny tjänst eller nya arbetsuppgifter.

Sveriges Veterinärförbund
Sveriges Akademiker saco LöneSök

Sedan januari 2015 på Evidensia Södra Djursjukhuset.
Tidigare veterinär sysselsättning: Norrtälje Djurklinik, Upplands-Väsby Djursjukhus och Anicura Bagarmossens Regiondjursjukhus.
Veterinära förtroendeuppdrag: Under tiden vid Bagarmossen varit facklig representant och personalrepresentant i styrelsen.

Namn: Ida Sjöberg
Bor: Västerås
Födelseår: 1976
Veterinärexamen: 2003, specialistkompetens i hästens sjukdomar och odontologi
Nuvarande sysselsättning/anställd: Klinikveterinär vid Evidensia Specialisthästsjukhuset Strömsholm sedan 2007.
Tidigare veterinär sysselsättning: Utbildningsveterinär ATGs hästkliniker 2003–2007.
Veterinära förtroendeuppdrag: Lokal facklig representant.

Namn: Sara Steen
Bor: Strängnäs
Födelseår: 1973
Veterinärexamen: 2007
Nuvarande sysselsättning/anställd: Distriktsveterinär.
Veterinära förtroendeuppdrag: Styrelsemedlem i DVF (suppleant).

Namn: Catrin Vesterlund-Carlson
Bor: Uppsala
Födelseår: 1963
Veterinärexamen: 1989
Nuvarande sysselsättning/anställd: Epidemiolog vid Enhet för sjukdomskontroll och smittskydd, Epizootologen, SVA sedan 2012.
Tidigare veterinär sysselsättning: Distriktsveterinär sedan 1989, länsveterinär i fem år under slutet av 1990-talet.
Veterinära förtroendeuppdrag: Sekreterare i SVS sektion för veterinär folkhälsa sedan 2013.

Namn: Malin Öhlund
Bor: Almunge
Födelseår: 1973
Veterinärexamen: 2000 (Vet'n'Wild), specialistkompetens i sjukdomar hos hund och katt 2005.
Nuvarande sysselsättning/anställd: Doktorand vid Institutionen för kliniska vetenskaper, SLU. Forskar om diabetes hos katt.
Tidigare veterinär sysselsättning: Klinikveterinär och lärare (adjunkt) på veterinärprogrammet, smådjur, SLU under åren 2001–2012. Innan dess distriktsveterinär i Kristinehamn och Falköping, Minor Field Study Havanna, Kuba.
Veterinära förtroendeuppdrag: Sammankallande för SVS smådjurssektions normgrupp sedan 2012, delegat vid AVFs representantskapsmöte (RM) 2013–2015, medlem av valberedningen för smådjurssektionens styrelse 2012, doktorandrepresentant i SACO-s styrelse vid SLU sedan 2014.

Sugen på nytt jobb?
På veterinärförbundets hemsida www.svf.se hittar du såväl fasta tjänster som kortare vikariat under rubriken "Jobbtorget". Gå dit och titta redan idag!

Stiftelsen Ivar och Elsa Sandbergs stipendiefond

Sällskapet för Veterinärmedicinsk Forsknings styrelse ledigförklarar härmed stipendier ur Ivar och Elsa Sandbergs stipendiefond för livsmedelshygienisk forskning. Ändamålet med fonden är att främja vetenskaplig forskning inom livsmedelshygienens område eller inom områden som har direkt betydelse för livsmedel och livsmedelshygien.

Disponibelt för årets utdelning är cirka 400 000:–. Notera att förvaltningsavgifter eller andra generella påslag inte beviljas med mer än högst 14 % (exkl moms i förekommande fall).

Ansökan ska vara på maximalt 5 sidor och innehålla:
Bakgrund inklusive relevanta nyckelreferenser, målsättning, material och metoder, arbetsplan inklusive tidsramar samt budget för projektet. Dessutom önskas ett kortfattat CV för huvudsökande.

Ansökan skickas in elektroniskt i PDF-format (signera och scanna) till oskar.nilsson@sva.se. Ansökan ska ha **inkommit senast fredagen den 4 december 2015.**

Ytterligare upplysningar lämnas av Oskar Nilsson, tel. 018-67 44 92, eller e-post: oskar.nilsson@sva.se

Se även Sällskapets hemsida: www.vetmedforsk.se

Rapport från Försöksdjurssektionen

SVS Försöksdjurssektion rapporterar om sin verksamhet, bland annat från en kurs med tema biosäkerhet vid infektionsförsök innehållande djurmodeller. Det finns idag ingen svensk specialistutbildning för försöksdjursveterinärer men däremot en europeisk.

från sektionerna

Under det senaste verksamhetsåret har försöksdjurssektionen anordnat en kurs på Karolinska Institutet med tema biosäkerhet vid infektionsförsök innehållande djurmodeller. Både arbetsmiljölagstiftning och veterinärens roll vid sådana försök togs upp och även sådant som virusvektorer för att introducera gener i olika vävnader, vilket har sina speciella biosäkerhetaspekter. Djurförsök med malaria, tuberkulos, HIV och Krim Kongovirus stod också på programmet. Astrid Fagraeus Laboratorium, där kursen hölls, är den enda plats i Sverige som håller primater för försök och kursdeltagarna fick en fin presentation av anläggningen och verksamheten. Beträf-

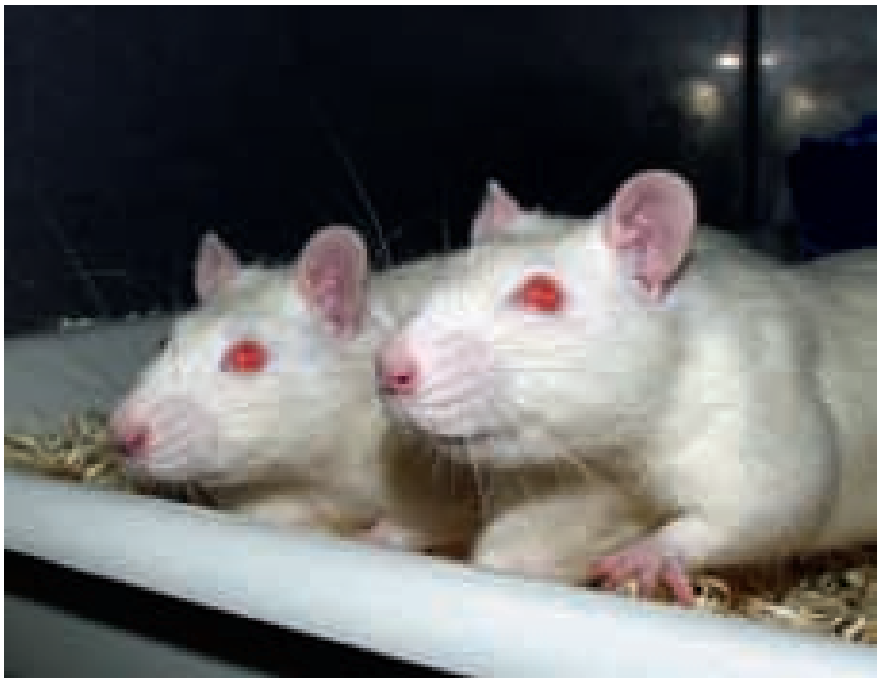

Foto: Anki Nordström

Inom försöksdjursområdet är "de tre R-en", reduction, replacement och refinement, alltid centrala för verksamheten.

Möt oss på övre plan Sal E

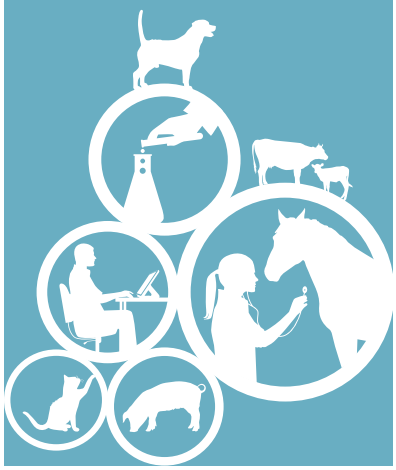

Välkommen till Veterinärkongressen 2015

Besök vår monter på övre plan. Här finns kaffeservering och information från representanter från hela Sveriges Veterinärförbund ... och säkert också en liten present till dig som visar ditt medlemskort eller vill bli ny medlem i förbundet.

Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap
Sveriges Veterinärförbund

fande den stundande Veterinärkongressen är stamcellsforskning och regenerativ forskning i fokus.

Remisser som kommit på sektionens bord och besvarats har handlat om antibiotikaresistens, homeopatiska läkemedel, utvidgning av anmälningsplikt för influensa och ändringar i föreskrifter som rör försöksdjursanvändning.

FYRAÅRIG UTBILDNING TILL FÖRSÖKSDJURSSPECIALIST

Försöksdjurssektionen strävar efter att arbeta för utveckling av det veterinärmedicinska kunnandet rörande hälso- och sjukvård hos försöksdjur. Betydelsen av definition och kvalitet hos försöksdjur och deras miljö kan inte överskattas i den biomedicinska forskningen.

Specialisering i ”Laboratory Animal Medicine” (dipl ECLAM) främjas av sektionen men någon svensk specialistutbildning finns inte. ECLAM (European College of Laboratory Animal Medicine) är den europeiska specialistorganisationen för veterinärer inom försöksdjursmedicin. Med ESLAV (European Society for Laboratory Animal Veterinarians) som huvudman accepterades ECLAMs föreslagna stadgar interimistiskt av European Board for Veterinary Specialisation (EBVS) i november 2000. ECLAM är fullvärdig medlemsorganisation sedan april 2008 och har nu 80-talet diplomerade medlemmar. Ett program för en fyraårig utbildning med examination till specialist i försöksdjursmedicin har utvecklats, och i Sverige är SLU godkänd huvudman. En veterinär har genomgått det programmet och avlagt examen 2010.

Alltid mycket aktuellt inom försöksdjursområdet är ”de tre R-en”: reduction, replacement och refinement. I synnerhet det sistnämnda, förfining av försöksmodeller och djurhållningen, är oerhört angeläget – både för djurskyddet och för forskningen.

I styrelsen sitter idag Karin Sandstedt (ordf), Anna Granlund (sekr), Bengt Eriksson, Karolinska Institutet, Marianne Jensen-Waern, Patricia Hedenqvist, SLU och Anne Halldén-Waldemarson, Uppsala Universitet.

KARIN SANDSTEDT
ordförande, SVS Försöksdjurssektion

Noromectin vet pasta Rx

ivermectin pasta 18,7mg/g mot rundmaskar och styngflugelarver hos häst. Dosspruta á 7,49g räcker till 700 kg häst

Har ett kort grepp som även passar mindre händer

Räcker till 700kg kroppsvikt

Fri från smaktillsatser

Pastan är vit och syns vid spill

3 års hållbarhet

N-vet erbjuder hästägare **gratis träckprovsanalys** vid behov

Vill du ha receptblock, kontakta N-vet
Tel: 018-57 24 30/31/34
Fax: 018-57 24 32

N-vet
LÄKEMEDEL

Vår målsättning är att alltid erbjuda lägsta pris

20130522

Datum för senaste översyn av SPC:2007-01-18
QP54AA01. För ytterligare information, se Fass.se

Uppsala Science Park
751 83 Uppsala

Tel: 018-57 24 30/31/34
Fax: 018-57 24 32

info@n-vet.se
www.n-vet.se

Markörer och riskfaktorer för pyometra hos hund

Veterinär Supranee Jitpean, Institutionen för kliniska vetenskaper, SLU, försvarade fredagen den 9 oktober sin avhandling för veterinärmedicine doktorsexamen med titeln "Predictive markers and risk factors in canine pyometra". Opponent var professor Wenche Farstad, Dept of Production Animal Clinical Sciences, Ås, Norge.

disputationer

Foto: Lilly M

Avhandlingen visade att vanliga kliniska variabler kan användas för att förutsäga prognosen vid fall av pyometra. Grand danois var en av de mest drabbade raserna.

Pyometra är en vanlig och livshotande sjukdom hos intakta tikar, som man i allmänhet behandlar med kirurgi. Tidig identifiering av hundar med hög risk för komplikationer eller dålig prognos är värdefull för att optimera behandlingen och öka överlevnaden. Målet med avhandlingen var att upptäcka prediktiva markörer för prognos och behandlingsresultat av pyometra genom att studera kliniska och patofysiologiska reaktioner. Arbetet syftade också till att kartlägga risken för livmoderinflammation och juvertumörer hos olika hundraser.

Resultaten visade att leukopeni var den viktigaste prediktiva variabeln, förknippad med en 18-faldigt ökad risk för peritonit (konstaterat hos 13 % av hundarna) och en över 3,5-faldigt ökad risk för långvarig postoperativ sjukhusvistelse. Feber eller hypotermi var kopplade till en ökad risk för bukhinneinflammation och hundar med måttligt till allvarligt nedsatt allmäntillstånd eller bleka slemhinnor hade en ökad risk för långvarig postoperativ sjukhusvistelse. Dessa resultat visar att vanligt använda kliniska variabler kan vara till hjälp för att förutsäga prognosen.

Blodkoncentrationer av akutfasproteiner, C-reaktivt protein och serumamyloid A (SAA) befanns vara förhöjda hos hundar med pyometra medan koncentrationer av albumin, insulinliknande tillväxtfaktor-I och järn var sänkta. Värt att notera var att SAA-halterna var högre hos de hundar som också drabbats av sepsis. SAA kan därför vara en potentiell markör för att identifiera mer allvarligt drabbade hundar.

Det neuroendokrina proteinet kromogranin A mättes genom dess nedbrytningsprodukter katestatin och vasostatin. Katestatinkoncentrationerna var sänkta vid pyometra medan vasostatinkoncentrationerna inte skiljde sig jämfört med friska hundar. Ingen av dessa undersökta inflammatoriska mediatorer eller kromogranin A var användbara för att bedöma behandlingsresultatet mätt i postoperativ sjukhusvistelse.

Förekomsten av pyometra hos 110 olika raser studerades med hjälp av försäkringsdata. Innan tio års ålder hade 19 procent av alla tikar drabbats av sjukdomen. Rasen påverkade i hög grad risken för både pyometra och juvertumör. Leonberger, irländsk varghund och grand danois tillhörde de raser som hade störst risk att drabbas av pyometra och/eller juvertumör medan finsk spets, norwichterrier och norrbottenspets tillhörde de minst drabbade raserna. ■

Ny adress? Ny e-post?
Ny arbetsgivare? Nytt namn?

Meddela oss på förbundskansliet om du flyttat, bytt arbete, bytt namn eller fått ny e-postadress. Ring eller skriv till Sveriges Veterinärförbund, Box 12 709, 112 94 Stockholm, tel: 08-545 558 20, e-post: office@svf.se, hemsida: www.svf.se

Hur kan jag ta ut min övertids-ersättning?

När man som anställd jobbat övertid på arbetsgivarens begäran kompenseras arbetet med pengar eller ledig tid. Det är dock arbetsgivaren som har sista ordet om vilken typ av ersättning som ska ges.

FRÅGA

Jag är anställd på ett djursjukhus och i sommar har vi haft lite ont om personal så jag har arbetat en hel del övertid. Hur får jag ut den ersättningen? Måste jag ta ut den i pengar eller kan jag ta ut den i ledighet? Kan jag själv bestämma när jag vill ha ledigt?

En liknande fråga kommer även från en veterinär som är anställd på ett statligt verk som styrs av det statliga villkorsavtalet.

SVAR

All övertid måste vara beordrad i förväg eller godkänd i efterhand av arbetsgivaren så vi förutsätter att så är fallet.

I det privata kollektivavtalet med SLA (Skogs- och Lantarbetsgivareförbundet) kompenseras övertidsarbete i pengar eller – om du så önskar och arbetsgivaren efter samråd med dig finner att så kan ske utan olägenhet för verksamheten vid företaget – i form av ledig tid (kompensationsledighet). Du och din arbetsgivare måste komma överens om när du ska ta ut din ledighet. Hänsyn ska då tas till dina önskemål så långt det är möjligt men till syvende och sist är det arbetsgivaren som avgör när du kan beviljas ledighet så att verksamheten ändå kan fungera. Det är alltså inte säkert att du kan få ledigheten när du vill.

Kompensationsledighet är inte skyddat av lag på samma sätt som semester är. Därför rekommenderar AVF att alltid ta ut kompensationsledighet före semester om det är möjligt.

Huvudregeln är alltså att övertiden kompenseras med pengar. Det innebär att arbetsgivaren kan neka ledighet om han/hon finner att den inte kan beviljas utan olägenhet för verksamheten. I sådana fall måste arbetsgivaren betala övertidskompensation i pengar.

Att spara all övertid i en ”kompbank” så det blir ett ”kompberg” som man i värsta fall aldrig kommer att kunna ta ut är inte att rekommendera. Det finns en risk att allt fryser inne t ex om företaget går i konkurs. Det bästa är att ta ut ledigheten, om det låter sig göras, så fort som möjligt och bara ha några få timmar sparade för t ex tandläkarbesök. Tänk också på att policyer om sparande och uttag av kompensationstimmar kan ändras ensidigt av arbetsgivaren.

Liknande regler i staten

Inom det statliga området finns en liknande skrivelse angående övertidskompensation i Villkorsavtal-T mellan Arbetsgivarverket och Saco-s.

Har man arbetat övertid enligt arbetsgivarens beslut har man rätt till ersättning. Ersättning ges i form av pengar (övertidstillägg) eller som ledighet (kompensationsledighet). Kompensationsledighet ska ges under förutsättning att den anställde önskar det och att arbetsgivaren bedömer att det är möjligt med hänsyn till verksamhetens krav. I det statliga avtalet framgår också att kompensationsledighet i normalfallet ska tas ut senast månaden efter den då övertidsarbetet utfördes.

FREDRIKE RITTER
ordförande, AVF

Stöd till Pensionärsupproret

I SVT 11/15 kritiserade Christina Arosenius veterinärförbundets ledning för att ha infört en avgift till Veterinärkongressen för pensionerade SVF-medlemmar. Hon får medhåll i följande replik.

replik

Dumsnålt av SVFs styrelse och SVS kollegium!

Kollegan Christina Arosenius (fd generalsekreterare i SVS) argumenterade i en debattartikel i veterinärtidningen nummer 11 2015 mot den nya avgiften till Veterinärkongressen för pensionärer. Veterinärförbundet har nämligen i år beslutat att återinföra en deltagaravgift för pensionärer. Jag stöder henne till fullo.

Jag har varit betalande medlem i SVF i mer än 40 år. Innan pensioneringen kunde man dra av kostnaderna för Veterinärkongressen eller få sin arbetsgivare att betala. Som pensionär finns inte den möjligheten (om man inte har aktiv näringsverksamhet). Hela kongressavgiften blir en reell utgift för oss eftersom vi inte kan dra av kongresskostnaderna mot vår pension.

Jag befarar att denna ringa besparing blir kontraproduktiv för SVF eftersom vi är en liten yrkeskår där kontinuiteten och det kollegiala umgänget, liksom informationen, kommer att reduceras. Hur mycket återstår att se.

SVF – fortsätt att bjuda det 20-tal pensionärer som önskar gå på kongressen!

HANS BROSTRÖM
leg veterinär, docent,
fd universitetslektor i kirurgi, SLU

*Receptbelagda läkemedel. Datum för produktresumé: *1 2011-01-11, *2 2015-08-20, *3 2006-08-08 *4 2009–03–09, *5 2010–12–21, *6 2009-02-11 *7 2011-10-06*
För mer information: www.fass.se

Nordvacc Läkemedel arbetar för en bättre djurhälsa. Vi marknadsför och distribuerar veterinärprodukter av hög kvalitet, möt oss på Veterinärkongressen!

Nordvacc Läkemedel AB
Box 112, 129 22 Hägersten
Tel. 08-449 46 50
Fax 08-449 46 56
vet@nordvacc.se
www.nordvacc.se

NORDVACC

Fortsättning på pensionärsupproret

SVFs styrelse och SVS kollegium klargjorde i veterinärtidningen nr 11/15 att den i år införda deltagaravgiften för pensionärer till Veterinärkongressen kommer att bestå. Följande pensionerade SVF-medlemmar är besvikna på beslutet.

replik

Det är med besvikelse vi tagit del av debatten i veterinärtidningen om avgiftsbefrielsen avseende Veterinärkongressen för pensionärer. SVS svar klingar ihåligt. Kongressens ekonomi kan inte stå eller falla med de relativt sett få kongressavgifter som pensionärer skulle kunna bidra med.

Kostnaden för enskild person att delta i kongressen är ju däremot betydande även med den reduktion som erbjuds för personer som inte deltar ”i tjänsten”. Vi vågar påstå att det är ytterst få fullbetalande kongressdeltagare som inte får sin kongressavgift betald av sin arbetsgivare eller belastar sitt bolag/sin privatpraktik etc med den.

GRATIS NEDLADDNING AV KOMPENDIET

Pensionärer, som inte har egen firma, betalar hela summan av redan beskattad pension och det är som Christina Arosenius skriver: ”personligen skulle jag som pensionär ställa mig tveksam till att betala 2 500 kronor...”.

Pensionärer som är medlemmar i SVF kan fortfarande ladda ner kongresskompendiet utan att det kostar ett öre, konstaterar insändarna.

Nåväl, hur kan vi pensionärer upprätthålla vår kompetens som vi så gärna fortlöpande vill komplettera utan att punga ut med 2 500 kronor? Innan vi bestämde oss för om vi skulle anmäla oss till kongressen eller inte ville vi gärna veta om SVF/SVS tänker göra som i fjol, nämligen erbjuda gratis nerladdning av kompendiet. Svar har avgivits och ja, efter Veterinärkongressens slut kan kompendiet laddas ner utan kostnad för SVFs medlemmar från förbundets hemsida.

Vi gamlingar som är medlemmar i SVF kan alltså, i ”splendid isolation”, ha möjlighet att följa vad som framfördes på kongressen utan att det kostar oss ett öre. Visserligen kan vi då inte på själva kongressen aktivt delta i diskussioner. Det är lite synd eftersom vi kanske, trots allt, genom vår långa yrkesverksamhet kan ha något att bidra med i allehanda frågar som kan dyka upp. Tyvärr är det inte bara SVF/SVS som inte vill stimulera åldringar att delta i debatter. Det gäller generellt i Sverige.

Med kollegiala hälsningar

Lars-Erik Appelgren
leg veterinär, VMD, professor em
Gunnar Bergsten
leg veterinär, VMD
Set Bornstein
leg veterinär, VMD
Göran Bölske
leg veterinär, VMD, fd laborator
Anders Sandberg
leg veterinär, fd länsveterinär, luffare
Jan-Anders Nyberg
leg veterinär, VMD
Gösta Nyberg
leg veterinär
Barbro Röken
leg veterinär, fd länsveterinär
Jan Luthman
leg veterinär, VMD, professor em
Margaretha Luthman
leg veterinär

noterat

Nya regler för resande hästar efter nyår

Från och med den 1 januari 2016 börjar en ny hästpassförordning från EU att gälla, meddelade Jordbruksverket den 12 oktober. Det innebär en del nya regler vad gäller hästpass och registrering av hästar.

Till att börja med får hästpassen nytt utseende, bland annat kommer ordningen på sidorna att ändras. Tanken med detta är att göra det svårare att förfalska ett pass. Nytt är också att de hästar som kommer in i Sverige från annat EU-land och ska stanna längre än 90 dagar behöver göra en tilläggsregistrering i Sverige, även om de redan har ett pass utfärdat i annat EU-land. Det gäller även hästar som kommit in i landet innan den 1 januari 2016. Reglerna för importerade hästar från länder utanför EU gäller som tidigare. Vidare är ”Hästdjur för avel och produktion” ett begrepp som kommer att användas allt mer. Hästdjur för avel och produktion är t ex korsningshästar och hästar med okänd härstamning. Slutligen införs konceptet ”Passutfärdande organisation för hästdjur för avel och produktion”. Det betyder organisationer som för register och utfärdar pass till hästdjur för avel och produktion. Det är Jordbruksverket som utser dessa organisationer.

Vilken är din diagnos? – Svar

BILDUTLÅTANDE

Cerebellums kaudala utlinjering har en konkav form med en ”svansformation” i dess kaudoventrala del och avsaknad av cerebrospinalvätska (CSF) kaudalt om cerebellum.

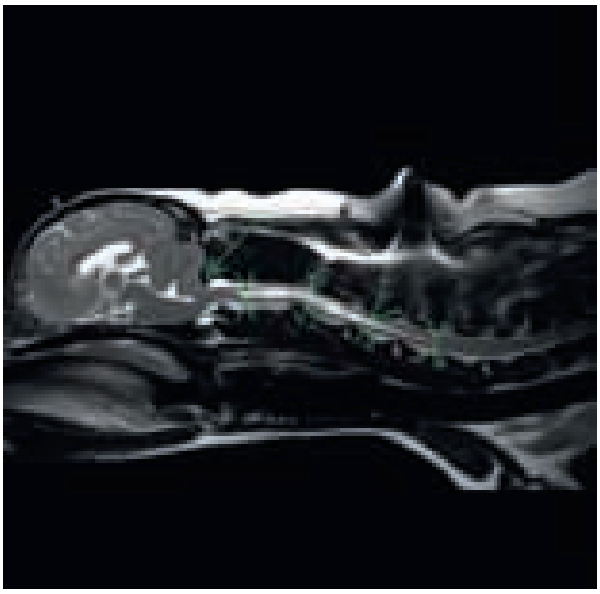

FIGUR 3. *Sagital T2-viktad sekvens av hjärna och halsrygg (samma bild som Figur 1). Pilen visar cerebellums kaudala form och svansformationen i dess kaudoventrala aspekt. Notera även avsaknaden av CSF (avsaknad av vit/hyperintens signal) som i normalfallet omger kaudala cerebellum – tecken på hopträngning i kaudala fossa och cerebellär herniering. Pilhuvuden markerar syringohydromyelilesionen (ackumulering av CSF i ryggmärgen) i halsryggen.*

Detta är tecken på hopträngning (overcrowding) av cerebellum/medulla och cerebellär herniering genom foramen magnum.

I halsryggen, mellan C2 och det intervertebrala diskutrymmet C5–6 ses en homogen intramedullär, T2-hyperintensitet med excentrisk placering som smalnar av i kaudal

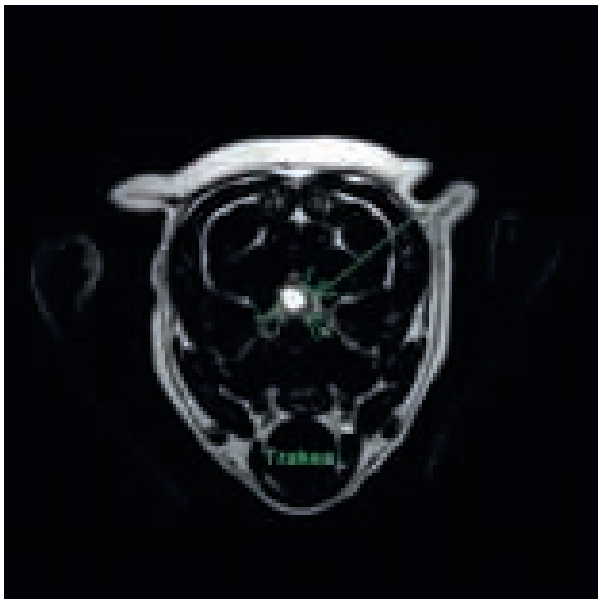

FIGUR 4. *Transversal T2-viktad sekvens av halsryggen (i höjd med kraniala C3) (samma bild som Figur 2). Pilhuvud markerar syringohydromyelilesionen. Lilla pilen visar utlinjering av kvarvarande ryggmärg. Stora pilen visar subaraknoidalrummet innehållande cerebrospinalvätska.*

riktning – syringohydromyeli (Figur 3). Den intramedullära ansamlingen av cerebrospinalvätska (syringohydromyelilesionen) upptar som mest ca 70 procent av ryggmärgens totala diameter i tvärsnitt (ca 4,8 mm) (Figur 4). I den sagitala bilden ses en större artefakt (så kallat suseptibilitetsartefakt), dorsalt om C5, orsakad av hundens mikrochip.

RADIOLOGISK DIAGNOS

Chiari-like malformation: cerebellär herniering och måttlig till kraftig syringohydromyeli i halsryggen.

DISKUSSION

Chiari-like malformation kallas också ”caudal occipital malformation syndrome (COMS)”. Patogenesen är fortfarande inte helt utredd men det kliniska syndromet med fantomkliande mot huvud/nacken, kraftig nacksmärta, skolios och rörelsestörning är väl beskrivet. Dessa symtom anses uppkomma sekundärt till destruktion av den grå substansen i ryggmärgen sekundärt till ackumuleringen av cerebrospinal vätska i ryggmärgen (syringohydromyeli). Den vanligaste rasen där syndromet ses är cavalier king charles spaniel men även andra små hundraser drabbas. Namnet chiari-like malformation kommer från likheter med typ 1 chiari malformation hos människa där syndromet karateriseras av utvecklingsrubbning av occipitalbenet (bakre skallbenet) som är hypoplastiskt och leder till hopträngning (overcrowding) av cerebellum och medulla. Det i sin tur leder till herniering av cerebellum och predisponerar till utvecklingen av syringohydromyeli. Syringohydromyeli anses uppkomma på grund av den ändrade flödesdynamiken av cerebrospinalvätska som leder till ackumulering av vätska i ryggmärgen (syringomyeli) och dilatation av centralkanalen (hydromyelia). Termen syringohydromyeli används eftersom den exakta lokalisationen av vätska inte kan avgöras med bilddiagnostik. Utseendet på syringohydromyelilesionen korrelerar inte speciellt väl med de kliniska symtomen. Dock anses stora, långa och asymmetriska syringohydromyelilesioner öka sannolikheten för (förvärrade) kliniska symtom.

Om syringohydromyelilesionen har kontakt med subaraknoidalrummet kan myelografi (röntgen/CT) vara diagnostiskt. MR är dock den mest tillförlitliga undersökningsmetoden för denna diagnos.

Vi har lösningen för din röntgenverksamhet!

Träffa oss på Veterinärkongressen i Uppsala eller kontakta oss på Fujifilm Medical Systems Sverige:

Pia Björk, Application Specialist Medical Systems
Mobile: +46 (0)733 52 12 03, email: pia_bjork@fujifilm.eu

FUJIFILM

Segerdans bland stress, studiebevakning och spex

Höstrusket har kommit på riktigt till Ultuna. Converse har bytts mot vinterskor, lovikkavantarna är framrotade ur garderoben och t o m de mest inbitna friluftsbadarna har nu gett upp kampen mot minusgraderna.

VMFs välkomstkväll den 7 oktober för protozoer (åk 1 på veterinär- och djursjukskötarprogrammet) och kårfunktionärer.

Foto: Sofie Henriksson

Dagens inlägg kommer dock med mycket värmande nyheter från studenterna. Ett antal avnämare fick tidigare under året svara på en enkät om flergraderade betyg på veterinärprogrammet som talade sitt tydliga språk: Nej tack till betyg från såväl studenter som arbetsliv. Detta föranledde några månader av mycket intensivt arbete för VMFs studiebevakare och jag kan nu med stor glädje och stolthet berätta att veterinärstudenterna idag har fortsatt undantag från en flergraderad betygsskala tills de önskar annorlunda. Detta i kombination med att SLUs grundutbildningsbudget äntligen fått tillbaka de ca 30 miljoner kronor vi blev av med 2012 ger en känsla av att ingenting nu är omöjligt för studentinflytandet.

Inom universitetsvärlden händer saker och ting sällan i rask takt och det är lätt att tappa orken när det känns som att man bara stångar sig blodig utan resultat. Att då lyckats med något som likt detta spelar en otroligt stor roll för så många ger kraft nog att fortsätta kämpa en stund till.

En tuff vardag och att ibland känna sig otillräcklig är något som inte bara drabbar studiebevakande studenter utan även ett fenomen som är allt mer aktuellt bland dagens veterinärer. Det är idag inte ovanligt med stress- och utbränningsrelaterade sjukskrivningar redan i mycket unga år i yrket vilket även studenterna på väg ut i arbetslivet oroar sig över. Vad som orsakar detta har antagligen lika många svar som verksamma veterinärer men i en allt mer krävande vardag är det viktigt att vara lite extra snäll både mot andra och sig själv. Ta hand om era kolleger, unga som gamla. Vill ni unna er något riktigt extra kan jag tipsa om att VMFs Relaxutskott har en fantastiskt trevlig badtunna för uthyrning.

Terminen börjar nu lida mot sitt slut och i början av december är det dags att välja in nya kårfunktionärer. I oktober hölls på kåren en välbesökt välkomstkväll för åk 1 där kårens olika utskott presenterade sig och berättade för presumtiva funktionärer varför just de var allra roligast (och hade bäst fika). Förhoppningsvis har vi i år lyckats med vår målsättning att öka intresset för kårengagemanget och att valberedningens listor inför årsmötet svämmar över med kandidater. Kåren fyller bara sin funktion som studentmassans representanter om det blir ordentliga val med högt valdeltagande och flera motkandidater. Då kan vi göra underverk på riktigt.

Nu är det dock dags att återgå till de sista förberedelserna inför veterinärkongressen. VMF kommer återigen att stå för såväl fikaförsäljning som teknikhjälp under kongressen så passa på att komma förbi och säga hej. Sedan hoppas jag också att ni laddar för århundradets händelse: Phlugans 100-årsjubileum! KV är taggade, glasen är putsade, spexet är inrepat och nu är det bara nedräkningen kvar. Vi ses väl där? Annars ses vi på kåren.

Sofie Henriksson
ordförande VMF 2015

KONGRESSER & KURSER

Svenska

Webbkurser
DISA – Djuromsorg vid slakt och annan avlivning
Djurskyddsbedömning Gris
Hantering av djurskyddsbrott.
Arr: Nationellt centrum för djurvälfärd (SCAW). Info: Maria Forsberg Lönn, maria.lonn@slu.se och www.slu.se/sv/centrumbildningar-och-projekt/nationellt-centrum-for-djurvalfard/utbildning1/aktuella-utbildningar/ eller www.slu.se/scaw

v 45

4/11 -15. Dechra academy nutrition och care, Östersund.
Anmälan och information:
reg.se@dechra.com eller 08-32 53 55

5/11 -15. Ny som chef, Gävle. Arr: Saco.
Info: www.saco.se/nyheter--debatt/kalender/

5/11 -15. Att driva företag, Gävle.
Arr: Saco.
Info: www.saco.se/nyheter--debatt/kalender/

5–6/11 -15. Veterinärkongressen,
Uppsala. Arr: SVS och SVF.
Info: Simone Häusler, SVF,
08-545 558 24,
simone@hausler@svf.se, www.svf.se

7/11 -15. Ultraljudskurs för får- och nötpraktiserande veterinärer, SLU, Uppsala.
Arr: HUS (Husdjurssektionen, SVS).
Info: Ulrika König 0730 683502,
ulrika.konig@gardochdjurhalsan.se

v 46

12/11 -15. Dechra academy nutrition och care, Göteborg.
Anmälan och information:
reg.se@dechra.com eller 08-32 53 55

12–13/11 -15. Grundläggande teknisk & praktisk hantering av DT, Göteborg.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

13–14/11 -15. Cytologi fördjupning,
Knivsta. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

14/11 -15. Kanin, marsvin och gnagare, del 2, Uppsala. Arr: UDS, Swevet.
OBS: Du behöver inte ha deltagit i del 1 för att gå del 2.
Info: ida.valentin@swevet.se,
telefon 0708-25 38 98,
www.shop.swevet.se/sv/aktuella-kurser.html

v 47

19/11 -15. Dechra academy nutrition och care, Malmö.
Anmälan och information:
reg.se@dechra.com eller 08-32 53 55

19/11 -15. Ny som chef, Malmö.
Arr: Saco.
Info: www.saco.se/nyheter--debatt/kalender/

19/11 -15. Att driva företag, Malmö.
Arr: Saco.
Info: www.saco.se/nyheter--debatt/kalender/

19–20/11 -15. Dermatologi steg 2,
Stockholmsområdet.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

19–21/11 -15. Tandextraktion på hund,
Halmstad. Arr: Accesia Academy.
Info: www.accesia.se

20/11 -15. Praktisk utbildning i palpationsteknik, Östersund.
Arr: Orion Pharma Animal Health.
Info: www.orionvet.se

v 48

25/11 -15.Dechra academy nutrition och care, Stockholm.
Anmälan och information:
reg.se@dechra.com eller 08-32 53 55

26/11 -15. Diagnostik-Tour 2015 – Laboratoriediagnostik på häst,
Stockholm. Arr: Triolab AB, Laboklin.
Info: www.triolab.se

26–27/11 -15. Grundläggande mjukdelskirurgi, smådjur, del 2, Uppsala.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

27/11 -15. Ny som chef, Stockholm.
Arr: Saco.
Info: www.saco.se/nyheter--debatt/kalender/

27–28/11 -15. Foot lameness & farriery,

Evidensia Specialistdjursjukhuset Strömsholm. Arr: VetPD.
Info: www.vetpd.com/courses-detail.php?event=147

28–29/11 -15. Medicinsk laser – häst & hund, Stockholm.
Arr: Svenska laseragenturen.
Info: www.svenskalaseragenturen.se, info@svenskalaseragenturen.se, 08-33 86 00

v 49

NY 30/11–4/12 -15. Implementation of researach findings – how to change people's behaviour, Uppsala.
Arr: SLU och AniCura.
Info: www.slu.se/framtidensdjur

1–2/12 -15. Rekonstruktiv kirurgi, Halmstad. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

3/12 -15. Seminarium om kontrollobjekt försöksdjur – regelverk, SLU, Uppsala.
Arr: Nationellt centrum för djurvälfärd (SCAW).
Info: Maria Forsberg Lönn, maria.lonn@slu.se och www.slu.se/sv/centrumbildningar-och-projekt/nationellt-centrum-for-djurvalfard/utbildning1/aktuella-utbildningar/ eller www.slu.se/scaw

3–4/12 -15. Artroskopi grund, hund, Halmstad. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 50

9/12 -15. Dechra academy nutrition och care, Norsholm.
Anmälan och information: reg.se@dechra.com eller 08-32 53 55

10–12/12 -15. Tandreglering, Halmstad.
Arr: Accesia Academy.
Info: www.accesia.se

2016, v 4

29–31/1 -16. 4th Nordic small animal veterinary conference, theme: the renal patient, Göteborg.
Arr: Blå Stjärnan Akademin.
Info: www.blastjarnanakademin.se

v 7

NY 15–19/2 -16. Kurs i artificiell insemination, häst, Uppsala. Arr: KV, Uppsala.
Info: susanne.pettersson@slu.se
(se annons i denna tidning)

Internationella

Fler internationella kurser hittar du på Vet Agendas hemsida www.vetagenda.com, på British Small Animal Veterinary Associations hemsida www.bsava.com och på European School for Advanced Veterinary studies hemsidor www.esavs.org, www.esavs-master.org, www.esavs-certificate.org och på hemsidan för The British Equine Veterinary Association (hästveterinärkurser) www.beva.org.uk/news-and-events/beva-courses

v 45

5–7/11 -15. International laser medicine conference, Florens, Italien.
Info: www.laserflorence.eu

v 46

10–13/11 -15. Juniorkurs 2015 – Veterinär med grispraktik, Viborg, Danmark.
Arr: Boehringer Ingelheim.
Info: Malin Westring, tel 0701-45 60 37, malin.westring@boehringer-ingelheim.com

13–14/11 -15. Head conditions of the horse for 1st opinion vets, Hevosklinikka Equivet, Helsinki, Finland. Arr: VetPD.
Info: www.vetpd.com/courses-detail.php?event=150

14/11 -15. Veterinary stem cell therapies a step up towards human applications, Maastricht, Nederländerna.
Info: www.fat-stem.com, info@fat-stem.com

14–15/11 -15. Efquine surfaces 2015 for better performance and healthier sport- and racehorses, Bonn, Tyskland.

EVIDENSIA DJURKLINIKEN ROSLAGSTULL

Evidensia Djurkliniken Roslagstull ligger centralt i Stockholm. Vi har ca 12 000 besök årligen, varav 50% utgörs av hund och katt och 50% av exotiska sällskapsdjur. Kliniken är välutrustad med röntgen, ultraljud, fiberoptik, litet laboratorium samt operationsavdelning. Vår målsättning är att erbjuda kvalitativ djursjukvård med personlig service.

KLINIKVETERINÄR SÖKES

Vi söker nu en veterinär med huvudsaklig inriktning för hund och katt men även med intresse av att lära sig mer om våra exotiska patienter. Vi hoppas du har god erfarenhet av hund och katt samt kirurgi. Specialistkompetens är meriterande.

Vi kan erbjuda dig att hamna i ett trivsamt gäng om fyra veterinärer och elva TA-personal med goda utvecklingsmöjligheter och bra anställningsvillkor.

För utförligare information om tjänsten kontakta Gunnel Anderson eller Susanne Lange på telefon 08-673 31 09. Vill du veta mer om kliniken kan du titta på vår hemsida, www.djurklinikenroslagstull.se.

Ansökan med meritförteckning och referenser sänder du till Evidensia Smådjur Djurkliniken Roslagstull, Valhallavägen 12A, 114 22 Stockholm eller till djurklinikenroslagstull@evidensia.se.

Välkommen in med din ansökan, gärna före 31 december 2015.

Intervjuver sker löpande varför tjänsten kan komma att tillsättas före 31 december 2015.

Arr: Arbeitsgruppe Pferd.
Info: www.agpferd.com

v 47

18–22/11 -15. Basic course in veterinary acupuncture, session II, Ålborg, Danmark. Arr: Nordisk veterinær akupunktur selskab. Info: www.novas.dk, Kim Samuelsen, mr.kim@mail.dk

NY 19/11 -15. ESVO Webinar: Unstable lens. Info: www.esvo.org
Kurs/seminarium via internet?

v 48

27–29/11 -15. Third international symposium of veterinary ethology, Paris. Arr: SEEVAD (the European society of veterinary ethology of domestic animals).
Info: seevad2015@gmail.com

v 49

2–4/12 -15. The annual finnish veterinary congress, Helsingfors, Finland.
Arr: The finnish veterinary association.
Info: www.elainlaakaripaivat.fi

3–5/12 -15. Animal rescue and trauma care congress, Prag, Tjeckien.
Arr: BARTA.
Info: http://bartacic.org/barta_prague_conference_2015.php

4–5/12 -15. Musculoskeletal ultrasound for equine practitioners, Bjerke Dyrehospital, Oslo, Norge. Arr: VetPD.
Info: www.vetpd.com/courses-detail.php?event=158

NY 5–9/12 -15. AAEPs 61st annual convention, Las Vegas, Nevada, USA.
Info: www.aaep.org

v 50

11–12/12 -15. Orthopaedic and respiratory poor performance & rehabilitation of the sports horse, Nørlund Hestehospital, Arhus, Danmark.
Arr: VetPD.
Info: www.vetpd.com/courses-detail.php?event=143

2016, v 8

NY 26–28/2 -16. Equine reproduction days, Cloppenburg och Lüsche, Tyskland.
Arr: Arbeitsgruppe Pferd.
Info: www.agpferd.com/conferencescourses/

v 9

2–6/3 -16. Basic course in veterinary acupuncture, session III, Ålborg, Danmark. Arr: Nordisk veterinær akupunktur selskab.
Info: www.novas.dk, Kim Samuelsen, mr.kim@mail.dk

v 10

NY 11–13/3 -16. Applied cardiology in equine practice, Grosshartpenning, Tyskland. Arr: Arbeitsgruppe Pferd.
Info: www.agpferd.com/conferencescourses/

v 15

13–17/4 -16. Basic course in veterinary acupuncture, session IV, Ålborg, Danmark. Arr: Nordisk veterinær akupunktur selskab.
Info: www.novas.dk, Kim Samuelsen, mr.kim@mail.dk

v 21

25–26/5 -16. Basic course in veterinary acupuncture, work shops, Ålborg, Danmark. Arr: Nordisk veterinær akupunktur selskab.
Info: www.novas.dk, Kim Samuelsen, mr.kim@mail.dk

28–29/5 -16. Basic course in veterinary acupuncture, exams, Ålborg, Danmark. Arr: Nordisk veterinær akupunktur selskab.
Info: www.novas.dk, Kim Samuelsen, mr.kim@mail.dk

v 24

NY 15–18/6 -16. European workshop on equine nutrition (EWEN), Dijon, Frankrike. Info: www.ewen2016.com

v 25

23/6 -15. UFAW animal welfare conference, York, Storbritannien.
Info: Dr Stephen Wickens, wickens@ufaw.org.uk, telefon +44 (0) 1582 831818, www.ufaw.org.uk

26–30/6 -16. 18th International congress of animal reproduction, ICAR, Tours, France. Info: www.icar2016.org

v 28

NY 16–22/7 -16. AAZV/EAZWV/IZW conference, Atlanta, GA, USA.
Info: www.aazv.org

AniCura Regiondjursjukhuset Bagarmossen erbjuder

Internship i bild

VILL DU BLI EN DEL AV VÅR VÄXANDE FLOCK?

Vi erbjuder ett spännande Internship Bild på ett av Nordens största djursjukhus för sällskapsdjur.

Tjänsten är en utbildningstjänst på ett år. Vi söker dig som har några års erfarenhet som smådjursveterinär, ett brinnande intresse för bilddiagnostik och som vill vidareutbilda dig ytterligare genom t.ex. Steg 2 eller en residency inom området.

ANICURA REGIONDJURSJUKHUSET BAGARMOSSEN

är ett akutsjukhus, öppet 24/7 året om. Vi är ca 150 anställda, varav 40 veterinärer och tar hand om ca 33.000 patienter per år.

LÄS MER OM TJÄNSTEN,

djursjukhuset Bagarmossen och AniCura på http://www.anicura.se/jobba- hos-anicura/lediga-tjanster/bagarmossen-soker-internship-i-bild

Välkommen med din ansökan!

AniCura
REGIONDJURSJUKHUSET BAGARMOSSEN

Vilda klövdjur bärare av hepatit E-virus

Jay Lin, Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA), disputerade den 2 oktober på studier av hepatit E-virus hos klövdjur som vildsvin, rådjur, hjort och älg i Sverige. Resultaten visade att 53 av 245 klövdjur hade pågående eller avslutad virusinfektion, vilket motsvarar 22 procent av de undersökta djuren. Tidigare studier från SVA har visat att svenska tamsvin ofta är infekterade av hepatit E-virus. Internationellt har forskare visat att människor kan infekteras av hepatit E-virus från tamsvin, vildsvin och hjortar. Infektionen är därmed en zoonos, även om djuren inte har några symtom. Jay Lins studier visar också att vildsvin och människor har smittats av hepatit-E virus som är identiska, eller mycket likartade.

Av 231 undersökta älgar visade sig 67, eller 29 procent, vara smittade av hepatit E-virus. För de internationellt beskrivna fall då människor har smittats av hepatit E genom att äta kött antas infektionen ha skett på grund av otillräckligt tillagad mat. Särskilt handlar det om kött, lever och animaliska produkter från gris, vildsvin och hjort.

– Köttet behöver hettas upp ordentligt, till minst 71 grader för att inaktivera virus. Viruset kan finnas i såväl lever, muskler som i själva blodet, säger Jay Lin.

Foto: Mikael Propst/SVA.

Jay Lin, SVA, har visat att hepatit E-virus är vanligt förekommande hos vilda klövdjur i Sverige.

SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND

FÖRBUNDSSTYRELSE

Ordförande	*Telefon*
MARJA TULLBERG	072-748 78 98
Vice ordförande	
ANDERS FORSLID	0413-55 32 20
MARLENE ARESKOG	070-713 95 56
KAROLINA DAHLKVIST	073-987 12 07
TORKEL EKMAN	070-375 99 42
LOTTA HOFVERBERG	073-151 22 50
KARIN LUNDBORG	0512-229 19
LOTTA MÖLLER	073-964 20 78
LARS-ERIK STABERG	070-438 98 78

ANSTÄLLDA VETERINÄRERS FÖRENING – AVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon*
FREDRIKE RITTER	0768-23 35 88
Vice ordförande	
ELEONOR FREDLER	070-341 19 41
Sekreterare	
UNDER TILLSÄTTNING	
Kassör	
SHWAN KAREEN	070-798 68 68
Ledamöter	
ANNA BÄCKVALL	010-122 83 14
KAJSA GUSTAVSSON	070-980 09 65
ULRIKA LIND	073-354 53 38
HELEN LOOR	073-097 62 97

FÖRETAGANDE VETERINÄRERS FÖRENING – FVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon*
JOHANNA HABBE	0707-96 94 74
Sekreterare	
SOFIA MÜLLER	070-992 48 95
Kassör	
MAJA-LISA SABEL	070-591 71 50
Ledamöter	
CHRISTINA SVEDBERG	073-600 22 21
LINNEA SÖDERBERG	070-378 40 48

I veterinärförbundet ingår förutom dessa funktioner ett antal råd, kommittéer och nämnder. Samtliga förtroendevalda förbundsmedlemmar listas på hemsidan www.svf.se

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP – SVS

KOLLEGIUM

Ordförande
TORKEL EKMAN

Vice ordförande
SUSANNA STERNBERG LEWERIN

ERIKA CHENAIS
HÅKAN LANDIN
LENA MALMGREN
KARIN SANDSTEDT
ULRIKA WINDAHL

Sektioner inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

FÖRSÖKSDJURSSEKTIONEN

Ordförande
KARIN SANDSTEDT

Sekreterare
ANNA GRANLUND

HUSDJURSSEKTIONEN:

Ordförande
HÅKAN LANDIN

Sekreterare
ANNA OHLSON

HÄSTSEKTIONEN

Ordförande
LENA MALMGREN

Sekreterare
ANETTE GRAF EDLING

SEKTIONEN FÖR VETERINÄR FOLKHÄLSA

Ordförande
ERIKA CHENAIS

Sekreterare
CATRIN VESTERLUND-CARLSON

SMÅDJURSSEKTIONEN

Ordförande
ULRIKA WINDAHL

Sekreterare
ANNA LINDGREN

Spindelkalven

Ill: Karin Åström Bengtsson

Dagarna runt jul och nyår är många människor lediga. Så inte en nyutexaminerad veterinär. Det var vinter och rikligt med snö och jag satt ensam i en röd liten stuga som fungerade som veterinärstation, kontor och bostad, ivrig att ge mig ut på det första kvackjobbet.

Denna historia tilldrog sig på den tiden då koresor upptog en stor del av de mobila veterinärernas arbetstid. En sen eftermiddag blev jag utkallad till en kalvande ko på en gård som drevs av två bröder. Väl inne i ladugården stack jag in armen i kon och kände omgående en kalvrumpa. Jag fick jobba på ganska bra och lyckades få bakbenen i ett sådant läge att det borde gå att dra ut kalven. Men det var något som inte stämde. Det gick att dra en bit men sedan var det tvärstopp trots stora mängder glidslem och bra grepp med förlossningsrepen.

Bröderna var trevliga och pratsamma och gjorde som de flesta bönder – precis det jag bad dem att göra. Samtidigt som vi arbetade diskuterades skidåkning och det fina före vi var välsignade med. Måhända gled det bra i spåren, men definitivt inte i denna kos förlossningsvägar. Jag testade alla knep jag lärt mig under förlossningskursen. Till slut insåg jag att det inte skulle fungera och kalven var av allt att döma död.

Detta tilldrog sig inte bara i en tid när kor dominerade kvacken utan också när varje veterinär inköpte egen utrustning. Denna utrustning innehöll inte en embryotom. Måhända ogenomtänkt, men nu stod jag där utan och kände att det enda jag hade kvar att prova, var att såga bort en eller flera åtkomliga delar av kalven.

Jag var dock ägare till ett par rullar sågtråd och efter lite letande hittade bröderna ett lagom stort metallrör utan vassa kanter. Detta rör rengjordes noga och plötsligt hade jag byggt mig en embryotom. Därmed inte sagt att projektet gick som på räls. Jag sågade utan större problem bort bakdelen och med två bakben liggande i gödselrännan stack jag in armen igen i hopp om att tomrummet skulle ge nya uppslag till lösningar. Det första jag kände var två bakben till. Tvillingar - är lätt att tänka, men det var något mystiskt med det hela. Allt satt så konstigt fast och jag blev tvungen att ge upp.

På denna tid var nödslakt ett alternativ att rädda slaktvärdet på ett djur. Och så blev det. Ett bakslag i böndernas liv, men sådant händer och liv följs alltid av död i djuruppfödning även om himlen kom lite tidigare än planerat för denna ko.

Bröderna övergick till att prata om väder och skidföre då en av dem skulle åka Vasaloppet samma vinter, men jag kände att den märkliga kalvningen måste få en förklaring. Följande morgon ringde jag till slakteriet och fick genast en fråga ”Vad var det du hade sågat bort?”. Det var alltså svårt även för dem på slakteriet att få ordning på kalvens lemmar. För det var bara en kalv, men den hade två framdelar och en bakdel och en del som saknades. Dubbel i var ända, men enkel på mitten. Alltså åtta ben före mitt ingrepp, som en spindel.

Jag har glömt om jag under patologikursen lärde mig något om denna typ av missbildning eller om den alls är möjlig. Kanske drömde vi alltihop, jag, de skidåkande bröderna och slakteripersonalen.

Något senare köpte jag mig en embryotom, alla bönder har kanske inte lämpliga metallrör i förrådet och riktig vara är nog trots allt mer ändamålsenlig. Det dröjde dock många vikariat innan jag behövde använda den.

Helle Unnerstad

PERSONNOTISER

Födelsedagar i december 2015

Den veterinär som inte önskar få sin bemärkelsedag publicerad i SVT måste meddela detta till förbundskansliet eller redaktionen senast två månader före födelsedagen.

Stig Einarsson, Järfälla, 75 år den 8/12
Lennart Nilsson, Henån, 60 år den 9/12
Anders Darenius, Gränna, 70 år den 11/12
Omar Abdurahman, Jönköping, 60 år den 13/12
Pia Åström, Norsholm, 60 år den 16/12
Anders Åkerberg, Spånga, 60 år den 18/12
Marie Wedin, Linköping, 70 år den 19/12
Anne Mörner Pedersen, Bro, 60 år den 23/12
Lolita Nilsson, Vikbolandet, 60 år den 28/12
Ann-Christine Ring, Nykil, 50 år den 28/12
Anders Stark, Täby, 70 år den 29/12
Anders KA Sandberg, Molkom, 70 år den 30/12
Madeléne Robertsson, Nybro, 50 år den 31/12

Avlidna

F distriktsveterinär **Sven Olof Lindblom** avled den 30 september 2015. Han föddes i Karlskrona 1948, tog studenten där 1968 och veterinärexamen 1977. Efter diverse vikariat började han arbeta som distriktsveterinär, först i Jönköping 1979 och senare i Hova 1983, i Alvesta 1984 och i Karlskrona 2001. Han erhöll specialistkompetens i nötkreaturens sjukdomar 2006.

Leg veterinär, VMD **Hans Funke** avled den 7 oktober 2015. Han föddes i Fellingsbro, Örebro län, 1922, tog studenten i Skara 1942 och veterinärexamen 1950. Han började arbeta vid bakteriologiska laboratoriet vid SVA, först som assistent 1952 och sedan som konsulent i juversjukdomar 1954. 1957 anställdes han som chefveterinär vid Örebro läns hushållningssällskap, blev veterinärmedicine doktor 1961 och fr o m 1967 var han verksam som avdelningschef för djurhälsoavdelningen vid Svensk Husdjursskötsel i Eskilstuna. Han pensionerades 1987 och bedrev konsulentverksamhet 1988–2005.

SLU
Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences
Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap

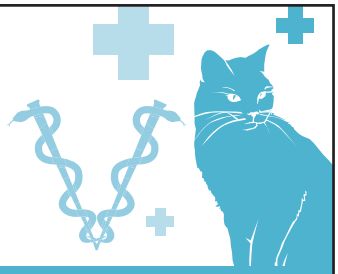

Professor i Smådjurskirurgi

Sista ansökningsdag: 14 december 2015
Fullständig annons: **www.slu.se/lediga-jobb**

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

Besöksadress: **Kungsholms Hamnplan 7**
Telefon: 08-545 558 34
Telefax: 08-545 558 39
Hemsida: *www.svf.se*

Redaktion:
Johan Beck-Friis
ansvarig utgivare & chefredaktör
Telefon: 08-545 558 33
Mobil: 070-717 73 25
E-post: *johan.beck-friis@svf.se*

Suzanne Fredriksson
journalist
Telefon: 08-545 558 32
E-post: *suzanne.fredriksson@svf.se*

Brita Trybom
redaktionssekreterare, annonser
Telefon: 08-545 558 34
E-post: *brita.trybom@svf.se*

Lill och Kjell Efvergren, Exponera
layout
Telefon: 070-566 5661, 0734-28 26 80
E-post: *info@exponera.net*

Wikströms Tryckeri AB, Uppsala
tryckeri

ISSN 0346–2250

UTGIVNINGSPLAN 2015

Nr	Utgivning	Annonsstopp	Manusstopp
1	14 jan	10 dec -14	3 dec -14
2	3 feb	13 jan	5 jan
3	24 feb	3 feb	27 jan
4	17 mar	24 feb	17 feb
5	13 apr	17 mar	10 mar
6	5 maj	13 apr	7 apr
7	2 jun	5 maj	28 apr
8–9	24 jun	2 jun	26 maj
10	1 sep	11 aug	4 aug
11	22 sep	1 sep	25 aug
12	13 okt	22 sep	15 sep
13	3 nov	13 okt	6 okt
14	24 nov	3 nov	27 okt
15	15 dec	24 nov	17 nov

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Prenumerationspris 2015
Sverige: 1310 kronor + moms.
Europa: 1660 kronor + moms i EU.
Utanför Europa: 1810 kronor.
Medlemmar i veterinärförbundet har 450 kronor i rabatt.

TS FACKPRESSUPPLAGA 2014 – 3 400 ex

FÖRBUNDSKANSLIET *se sidan 3*

ORION PHARMA

Sileo®

Sileo®

– När ljud blir skrämmande

Det första veterinärläkemedlet godkänt att lindra akut ångest och rädsla hos hund som orsakas av ljud.

Sileo (dexmedetomidin) munhålegel för hund, 0,1 mg/ml. ATC-Vet: QN05CM21. Receptbelagt. Djurslag: Hund. **Indikationer:** För lindring av akut ångest och rädsla som orsakas av ljud hos hund. **Dosering:** Användning i munhålan. Läkemedlet skall administreras på mucosamembranen mellan hundens tänd och tandköttet med en dos på 125 µg/m². **Kontraindikationer:** Får ej ges till hundar med allvarliga kardiovaskulära sjukdomar. Får ej ges till hundar med allvarlig systemisk sjukdom (ASA III-IV). Känslighet för det aktiva substansen eller mot några hjälpämnen. Får ej ges till hundar som är tydligt sederade efter tidigare dosering. **Särskilda försiktighetsåtgärder för djur:** Om munhålegelen svälj har den ingen effekt, undvik därför foder eller hundgodis inom 15 minuter efter administrering av gelen. Om gelen svälj kan hunden vid behov få en ny dos när tid timmar har passerat. Mot extrema sensitiva, oroliga eller upphetsade djur är minskarna av endogena katekolaminer ofta höga. Den farmakologiska respons som framkallas av α_2-agonister hos äldre eller djur kan minska. Säkerhetsvärd administreringen dexmedetomidin till valpar yngre än 16 veckor och hundar över 17 år har inte studerats. SPC 2019-06-10. **För ytterligare info se www.FASS.se**

Orion Pharma Animal Health | Box 520 | 192 05 Sollentuna | Tel 08-623 64 40 | orionvet.se

Posttidning A
Retur, Box 12709 • 112 94 Stockholm

Porcilis® PCV M Hyo

Färdigblandat kombinationsvaccin för skydd mot både porcint circovirus typ 2 (PCV2) och *Mycoplasma hyopneumoniae* (M Hyo).

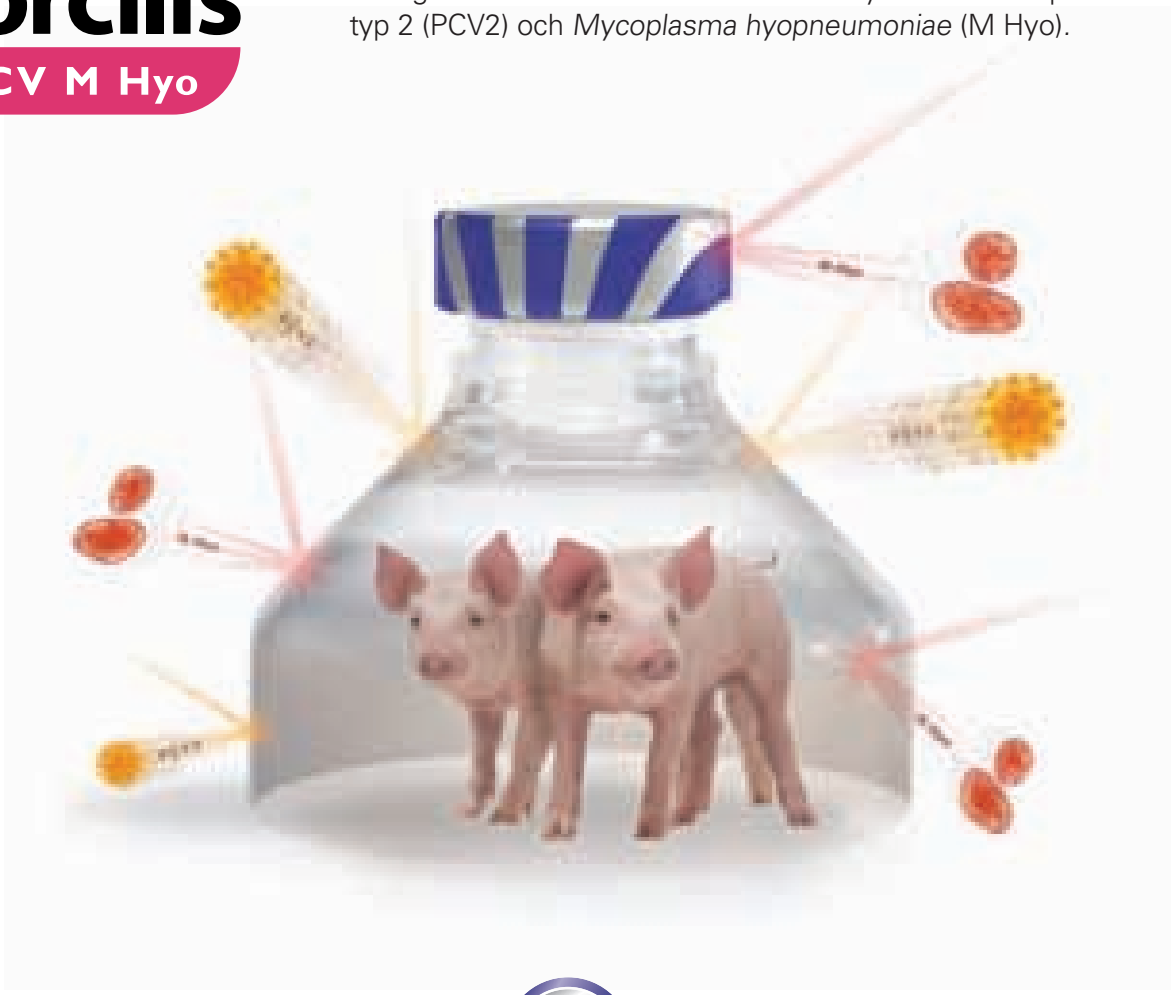

Dubbelt skydd Enkel injektion

Porcilis® PCV M Hyo

Färdigblandat vaccin för svin, bara att montera sprutan på flaskan och börja vaccinera.

Skyddar mot PCV2 och M Hyo under hela uppfödningsperioden

Efter en vaccination skyddar Porcilis® PCV M Hyo mot PCV2 i 22 veckor och mot M Hyo i 21 veckor, vilket i normala fall räcker ända fram till slakt.

Färdigblandat enkeldosvaccin

Vaccinet behöver inte blandas, vilket sparar både tid och arbete. Antalet injektioner för grisarna reduceras också, eftersom Porcilis® PCV M Hyo ges som en enkeldos.

Förpackningsstorlek: 100 ml (50 doser)

Hög säkerhetsprofil

Porcilis® PCV M Hyo innehåller det patenterade adjuvanset Emunade®, som har en mycket god säkerhetsprofil. Mindre än 1% av vaccinerade djur uppvisar övergående lokala reaktioner på mindre än 2 cm i diameter, vilka försvinner på ett dygn.

Porcilis® PCV M Hyo reducerar:

- Viremi
- Virusförekomst i lungor och lymfatisk vävnad
- Virusutsöndring orsakad av PCV2-infektion
- Lungskador orsakade av M Hyo-infektion
- Förlorad tillväxt under uppfödningsperioden pga infektion av M Hyo och/eller PCV2

Porcilis® PCV M Hyo. Receptbelagt läkemedel. Injektionsvätska, emulsion. Datum för godkännande av produktresumé: 2014-11-07. För mer information: www.fass.se.

SE/PMH/0215/0003

INTERVET AB • Box 6195 • 102 33 Stockholm • www.msd-animal-health.se

MSD Animal Health